

AZADLIQ VƏ İSTİQLALİYYƏT HƏR BİR XALQIN MİLLİ SƏRVƏTİDİR
Heydər Əliyev

DİPLOMAT

№ 17 (165) 08-14 May, Gulan 2012
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik ictimai-siyasi qəzet
Rojnama fetename civakî û sîyasî

Qiyməti,
Hêjaye

40 qəpik

HEYDƏR ƏLİYE V 89

ULU ÖNDƏR HƏR ZAMAN BİZİMLƏDİR

ULU ÖNDƏR HƏR ZAMAN BİZİMLƏDİR

Nə qədər ki, müstəqil Azərbaycan dövləti var, Azərbaycan xalqı var, ümummilli lider, Böyük Öndər Heydər Əliyev də ürəklərdə yaşayacaqdır!

Hər bir insan arzu möhtərəm və mötəbər dövlət rəhbərləri ilə görüşsün. Belə fürsətlərdən biri də mənə qismət oldu. Və mənə dünya siyasetçilərinin öndərləri sırasında olan ümummilli lider, böyük öndər, müdrik insan, dövlət rəhbəri Heydər Əliyev cənabları ilə görüşmək nəsib oldu. O gün mənim həyatımın ən xoş günlərindən biri idi. O günü mən hər zaman xoş xatirələr kimi anıram və yeri düşəndə o görüş barədə dostlara fəxrlə danışram.

-1992-ci ilin dekabr ayı idi. Hər yerdə hərc-mərclik hökm sürdü. Cəbhədə itaətsizlik, özbaşinalıq yaranmış, günü-gündən torpaqlarımız əldən gedir, şəhidlərimizin sayı artırdı. Azərbaycan yas içində idi. Ölkəmizin hər yerində yaxnalar qurulmuşdu.

Hər gün cəbhədən xoşagelməz xəbərlər gəlirdi. Heç kim heç kimin ərizəsini oxumaq istəmirdi. Demək olar ki, ölkə idarə olunmurdu.

O zaman faşist Səddam Hüseyn zülmündən qaçıb Araz çayını keçərək Naxçıvana pənah getiren və hakimiyyətdə olan sərişdəsiz cəbhəcılərin əlinə düşən bir qrup kurd və türkman qaçqınlarının həbs olunduğunu eşitdim, hansı ki, əksəriyyəti qadın-uşaq, yaşları yetmiş haqlamış qocalar və ona qədər orta yaşılı kişilər idilər. Hətta həmin günlərdə bir qadın iki qız övladı dünyaya gətirmişdi, birinin adını Azərbaycan, digərinin adını isə Kürdəstan qoymuşdular. O vaxtkı səbatsız dövlət rəhbərlərinin ucbatından Naxçıvan sərhədçiləri onları saxlamış və 6 aya qədər həbs etmişdilər.

Havaların çox soyuq olmasına baxmayaraq biz Naxçıvan MR-na getdik. Ora gecə saatlarında çatdıq, məsələ ilə bağlı Milli Məclisin sədri Heydər Əliyev cənablarına müraciət etdik, onunla görüşmək istədiyimizi bildirdik. Vasif Talibov cənabları, Heydər Əliyev cənablarının bizi qəbul edəcəyini bildirdi.

Gecə saat 24.00 idi. Qarabağ məsələsi barədə kiminləsə telefonla söhbət edirdi. Qapı yarıçıq olduğundan hərədən qulağımiza Qarabağla bağlı sözlər çatırdı.

Xatirələr unudulmur

Bizi içəri dəvət etdilər. Naxçıvan Kurd Mədəniyyət Mərkəzinin sədri Nizami Aliyevlə qapını döydük, içəri daxil olduq. Naxçıvanda heç bir yerdə elektrik işığı olmadığından otaqda neft lampası yanındı, otaq yarıqaranlıq idi, sol tərəf-

kızdır MTN-nin iki əməkdaşı ilə birlikdə qaçqınların saxlandığı hərbi hissəyə getdik. Hərbi hissənin həyəti işq olmadığından zil qaranlıq idi. Bir azdan dar dəhlizə keçdik. Dəhliz qaranlıq olsa da dəhlizin sonunda zəif lampa işığı

də neft sobasının istisi hiss olunurdu. İş otağının baş tərəfinde dəyirmi masa var idi. Heydər Əliyev cənabları masanın arxasında əyləşmişdi. Biz içəriyə daxil olanda o, yerindən qalxbib bizə təref gəldi. Bizi məlumat alandan sonra tapşırıqlar verdi və dedi: "Qaçqınlarla görüşün, əgər onlar bu qış Naxçıvanda qalmaq istəyirlərsə, biz onları kəndlərdə yerləşdirə bilərik, qaçqınlarla görüşdən sonra vaxt təpib mənim yanına gələrsiniz".

Sonra Bəylər müəllimə tapşırıdı ki, gecdi, maşın olmaz, qonaqları aparın. Biz nə qədər təkid etsək də o, razi olmadı.

O, böyük insanın hər işə belə diqqətlə yanaşması məni valeh etdi. Öz-özümə düşünürdüm; görənən onda işə belə maraqlı, həvəs hardandır. "Heç bir dövlət məmuru gecənin bu vaxtına qədər qalıb işləməz." Səhərini günü bizi Naxçıvan MTN-nə dəvət etdilər. Axşam saat səkkizə qədər bizi sorğuladılar. MTN-nin əməkdaşları günorta yeməyinə getsələr də biz yeməksiz qaldıq. Axşam saat sək-

görünürdü. Geniş bir otağa keçdik, bizi Şahmurad, Şahmərdən və bizi dindirən MTN-nin əməkdaşlarından biri və tanımadiğim daha bir neçə mülki geyimli adamlar qarşılıdı. Yenə sorğu suallar başladı, sonda o qərara gəldilər ki, qaçqınlarla kurd dilində danışmay-aq.

Aralarında olan türkmanlar kurd dilini də bilirdilər, onların vasitəsi ilə öyrəndik ki, onlar tranzit bir ölkə kimi Azərbaycandan Rusiyaya, oradan da Avropaya getmək istəyirlər. Qaçqınların istəklərini öyrəndikdən sonra "qonaqlı" otağa gəldik və qaçqınların istəklərini onlara bildirdik. MTN-nin əməkdaşlarından biri mənə tapşırıdı ki, Bakıya qayıdanda nazirliyə gedim.

Səhərini günü, qaçqınların problemləri ilə bağlı, Heydər Əliyev cənablarına məlumat vermək üçün yenidən onunla görüşməyə getdik, işin bütün incəlikləri ilə maraqlandı, soruşdu və bizə dedi: "Siz gedin, mən münasib yoldaşlara tapşıraram, onları azadlığa buraxıb, yola salarlar".

Səhərini qaçqınlar həqiqətən hissə-hissə Bakıya göndərildilər və oradan da Moskvaya yola salındılar.

Bir neçə gündən sonra məni MTN-ə çağırıldılar və sorğuya tutular: "Heydər Əliyev səndən nə soruşdu, başqa nə məsələ barəsində danışdırınız?" kimi suallarla

bir neçə gün məni narahat etdilər.

O ölməz insanla görüşdüğüm üçün özümü xoşbəxt sayıram. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi o dövr-lərdə Azərbaycanda böyük hərc-mərcliklər baş alıb gedirdi. Bunu görən xalq, xalqımızın dahi oğlu, əzeli və əbədi milli liderimiz Heydər Əliyev cənablarını Bakıya dəvət etdi.

Heydər Əliyev yenidən həkimiyətə gəldi və tariximizi, dini-mizi, dilimizi, mənəviyyatımızı, parçalanmaq üzrə olan Vətənimizi bizə qaytardı. O, Azərbaycan xalqını, Azərbaycan dövlətini məhv olmaqdan, dünya xəritəsindən silinməkdən birdəfəlik xilas etdi. Ölkəmizdə yaşayan milli azlıqlar Heydər Əliyevi, onun apardığı dünyəvi siyasetini böyük məhəbbətlə sevirlər və dəstəkləyirlər. Bu sevgi, bu məhəbbət xalqımızın üzrəyində əbədi qala-caq. Çünkü xalqımız və ölkəmiz üçün taleyülü anlarda düşmənlərimiz etnik azlıq amilindən istifadə etmək istəyirdilər. Azərbaycan xalqının ayrılmaz hissəsi olan azsaylı xalqları felakət qarşısında idilər. Məhz Heydər Əliyev onları bu felakətdən xilas etdi.

Xalqımız onun xidmətlərini heç vaxt unutmayacaq, daim Heydər Əliyevin siyasetini dəstəkləyib və dəstəkləyəcək. Biz Heydər Əliyevin ideyalarının həyata keçməsi üçün ömrümüzün sonuna kimi çalışacaq və onun ideyalarını yaratmaq üçün möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev cənablarına möhkəm dəstək olacaqıq.

O, ölümü ilə xalqlarımızı birləşdirdi və onun məzarı millətimizin ziyanətgahına çevrildi. Bu gün minlərlə insan axını onun məzarını ziyarət etmək üçün sübh çağından əllərində gül-çiçək güllü-gülüstana dönmüş Fəxri Xiyabana axın edir, milli liderimizi anırlar.

"Günəşdən nur doğar", deyiblər. Doğrudan da bu gün xalqımız Heydər Əliyevdən doğan nurun, İlham Əliyevin ətrafında birləşərək Öndərimizdən miras qalan Vətənimiz Azərbaycanı inamlı addimlarla qabaqcıl ölkələr sırasına aparırlar.

O, hər zaman, hər an bizimlədir, çünki onun xalqımıza bəxş etdiyi tükənməz sərvətlər hər yerdədir. Xalqımızı azadlıq çoxaran, ona xoşbəxt gələcək bəxş edən, Ümummilli liderimizə Uca Tanrıdan rəhmət diləyirik.

Tahir Süleyman

Dünya ümummilli lider Heydər Əliyev haqqında

Heydər Əliyev Cənubi Qafqazda uzun müddət ərzində ən əsas şəxsiyyət olmuşdur. Bu günlərdə Amerika Birləşmiş Ştatları və Azərbaycanın bəhərləndiyi dostluq əlaqələrinin qurulmasında və Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunmasında onun şəxsi səyələri həyati əhəmiyyət daşımışdır. Məhz onun rəhbərliyi altında Amerika Birləşmiş Ştatları və Azərbaycan, Əfqanistan və İraqdakı əməliyyatlar da daxil olmaqla, terrorizm qarşı mübarizədə tərəfdəş olmuşlar. Dağılıq Qarabağ faciəsinin sülh danışqları vasitəsilə ədalətlə və uzunmüddətli həllinə nail olmaq sahəsində onun nümayiş etdirdiyi qətiyyət regionda sülh və sabitliyin saxlanmasında mühüm əhəmiyyət kasb etmişdir. Eyni zamanda, onun mövqeyi və göstərdiyi söylər Azərbaycanın iqtisadi inkişafını möhkəmləndirən böyük həcmli xarici sərmayələrin cəlb olunmasında əsas rol oynamışdır. Bu nailiyyətlər milyonlarla azərbaycanlılarının həyatını yaxşılaşdırılmış və Azərbaycanın iyirmi birinci əsr müasir dövlət kimi daxil olmasına imkan yaratmışdır.

Corc BUŞ,
Amerika Birləşmiş Ştatlarının prezidenti.

Bütün dünyada layiqli hörmət və böyük nüfuz qazanmış görkəmli dövlət xadimi həyata getmişdir. Uzun illər ərzində Heydər Əlirza oğlu Əliyevin səmərəli fəaliyyəti xalqlarımızın ümumi tarixi ilə bilavasitə bağlı olmuşdur. O, Rusiya və Azərbaycanın strateji tərəfdəşliğinin təməlini qoymuş, dostluğumuzun və qarşılıqlı anlaşmamızın möhkəmlənməsinə böyük şəxsi töhfə vermişdir.

Onun vəfati Müstəqil Dövlətlər Birliyi, bütün beynəlxalq birlik üçün əvəzsiz itkidir.

Vladimir PUTİN,
Rusiya Federasiyasının prezidenti.

Bu qeyri-adı şəxsiyyət Azərbaycanı çəçək-lənmə yoluna gətirib çıxarmışdır. Müxtəlif görüşlərimiz zamanı, xüsusilə Dağılıq Qarabağ münaqişəsi ətrafında müzakirələr apararkən, münaqişənin sülh yolu ilə həllində onun cəsərətini, müdrikliyini və qətiyyətini yüksək qiymətləndirdim.

Jak ŞIRAK,

Fransa Respublikasının prezidenti.

Heydər Əliyev Azərbaycanın böyük lideri idi. O, böhranlar dövründə öz ölkəsinə sabitlik gətirdi. Azərbaycan xalqı onun qoymuğu irs ilə fəxr edə bilər.

Onun Prezident kimi fəaliyyəti dövründə ölkələrimiz arasında münasibatlarda tərəqqi yarandı və Azərbaycan Avropa ilə əlaqələrini daha da yaxşılaşdırıldı. Onun 1998-ci ilin iyulunda Britaniyaya uğurlu səfəri, xüsusiələ də, Dauninq küçəsi 10 ünvanında yerləşən iqamətgahında bizim görüşümüz yaxşı yadimdadır. O, Azərbaycanla Birləşmiş Krallıq arasında hazırda mövcud olan güclü əlaqələrin təməlini qoymuş. Fəxr edirik ki, Britaniya şirkətləri tərəfindən qoylan böyük sərmayələr vasitəsilə Birləşmiş Krallıq Azərbaycanın gələcək tərəqqisinə töhfələr verir.

Toni BLEYER,

Böyük Britaniyanın Baş naziri.

Heydər Əlirza oğlu Azərbaycan

Respublikası üçün, MDB-nin inkişafi üçün, Qazaxıstan və Azərbaycan xalqlarının çoxəsrlilik dəstləğinin möhkəmlənməsi üçün çox işlər görmüşdür.

Nursultan NAZARBAYEV,

Qazaxıstan Respublikasının prezidenti.

Heydər Əliyevin simasında Azərbaycan Respublikası uzun illər ərzində ölkənin bütün həyatına dərindən nüfuz etmiş və Azərbaycanın tarixində əbədi yer tutmuş böyük dövlət xadimini itirmişdir. Onun adı ölkənin müstəqilliyinin bərqərar olmasında qazandığı tarixi nailiyyətlərlə daim bağlı olacaqdır.

Gerhard SRÖDER, Almaniya Federativ Respublikasının federal kanseri.

Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqil Azərbaycan Respublikası son illər dünya birliyində layiqli yer tutmuşdur. Azərbaycanda hüquqi dövlət quruculuğu, iqtisadi islahatların uğurla həyata keçirilməsi sahəsində görülən işləri diqqətlə izleyir və onları dəstəkləyirəm.

II İohan Pavel, Roma papası.

Heydər Əliyev XX əsrin görkəmli liderlərindən biri kimi müasir demokratik Avrasiyanın yeni tarixinin bugünkü qurucularındandır.

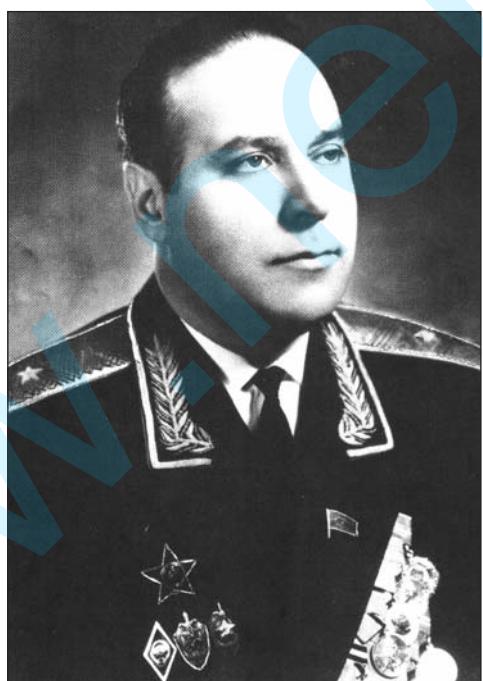
Çingiz Aytmatov,

Qırğızıstan xalq yəziçisi.

Heydər Əliyev böyük şəxsiyyətdir. O, mənim dostum, qardaşımdır. Onun yeri həmişə ürəyimin başındadır.

Butros-Butros Qali,
BMT-nin sabiq Baş katibi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin müdrik kəlamları

-Böyük siyaseti kiçik hissələrə, xırda mənfaətlərə bağlamaq olmaz.
-Kim müxalifətdə durursa-dursun, ancaq Vətəninə, xalqına, mənəviyyatına, məsləkəsinə müxlifətdə durmasın.
-Xalq dövlət üçün yox, dövlət xalq üçün olmalıdır.
-Həqiqi mənəviyyəti milyonlara, milyardlara da almaq mümkün deyildir. Amma milyonları, milyardları olan adamlar cəmiyyətdə mənəviyyətsiz heç bir şəydirlər.
-Tarix həmişə hər şeyi öz yerinə qoyur.
-Əgər hər hansı ölkənin xalqları öz hüquqlarını anlayır və onları qoruya bilirsə, o zaman ən kiçik dövlət belə ən böyük məməkət qədər güclü olar.
-Azadlıq və istiqlaliyyət hər bir xalqın milli sərvətidir.
-Başqasının fikrinə hörmət etmək, ondan faydalı bir şey götürmək qabiliyyəti hər bir adama lazımdır.
-Bir hadisənin qarşısını almaq, o hadisə baş verəndən sonra onun nəticələrini aradan götürməkdən daha asandır.
-Hər bir insan həyatda öz yerini tapmalıdır. Amma öz yerini, özünə məxsus olan yerini tapmalıdır.
-Heç kim əbədi qalib ola bilməz.
-Heç bir ölkə, ən böyük bir ölkə də yalnız öz çərçivəsində iqtisadiyyatın lazımı səviyyədə inkişaf etdirə bilməz.
-Kim ki, biliyindən, bacarığından artıq iddialar edir o, həmişə məglub olur.
-Dövlət, ölkə nə qədər çox xalqı birləşdirse, bir o qədər zəngin olur, çünki onların hər biri ümumdünya mədəniyyətinə və sivilizasiyasına öz töhfəsini verir.
-İnsanların mənəvi sərvətlərinin hamisində dinin fərqi ondadır ki, o, dini mənsubiyyətdən asılı olmayaq həmişə insanları dostluğa, həmrəyliyə, birliliyə dəvət etmişdir.
-Sənətdə hər kəsin öz yeri var. Heç kəs kiminsə yeri ni alır.
-Heç bir ölkəni özüne düşmən hesab etməməlisən.
-Həyatda şərəflə şərəfsizliyi, şəxsi rifahla ictimai borcu, tamahkarlıqla vicdanlılığı hər bir kəs özü seçir.
-Rüşvətxoru, oğrunu qəhrəman etmək öz xalqına xəyanət etməkdir.
-Ədalətsizliklə ədaləti bərpa etmək olmaz.
-İqtisadiyyati güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir.

-Sülh danışçılarını casarətlə apara bilmək üçün güclü orduya malik olmaq lazımdır.
-İlk işə başlayan şəxslərin üzərinə həmişə çox böyük, şərəflə vəzifələr düşür.
-Öz ana dilini bilməyən adamlar şikast adamlardır!
-Ağıl olan yerdə zora ehtiyac yoxdur.
-Rüşvətxorluq bizi içimizdən yeyir.
-Yol - iqtisadiyyat, mədəniyyət, bir sözə həyat deməkdir.
-Xalqı həmişə mənəviyyat birləşdirmişdir. Çünkü başqa əsaslarla nisbətən mənəvi əsaslar daha üstündür.
-Müstəqilliyin əldə olunması nə qədər çətindir, onun saxlanılması, daimi, əbədi olması bundan da çətindir.
-Vəzifədən ötrü yaşayan adamlar bədbəxt adamlardır.
-Dövlət onun ərazisində yaşayan əhalinin təmənatçısı olmalıdır.
-Bizim bütün tabii sərvətlərimiz xalqa məxsusdur və bu sərvətlərdən istifadə olunmasında heç kəsin müstəsnə haqqı yoxdur.

-Rəhbərlik etmək, yəni adamları öyrətmək və təbiyələndirmək üçün gərək mənəvi haqqın olmas.

-Heç bir vətəndaş ictimai-siyasi həyata biganə qalmamalıdır.

-Xalqla ordunun birliyi həm xalqın qüdrətini artırır, həm də ordunu daha qüvvətli edir.

-Dünya ümumiyyətə quruculuqla, tikib-yaratmaqla yaşayır, inkişaf edir.

-Xalq bir çox xüsusiyyətləri ilə tanınır, sayılır və dünya xalqları içərisində fərqlənir. Bu xüsusiyyətlərdən ən yüksəyi, ən böyüyü mədəniyyətdir.

-Yüksək mədəniyyətə malik olan xalq həmişə irəli gedəcək, həmişə yaşayacaq, həmişə inkişaf edəcəkdir.

-Mədəniyyət bəşəriyyətin topladığı ən yaxşı nümunələrlə xalqları zənginləşdirir.

-Müstəqillik yolu qədər çətin yoxdur.

-Ölkələr arasında dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə mədəniyyət və elm sahəsində əlaqələrin təsiri böyükdür.

-Xalq həmişə öz ziyalıları, öz mədəniyyəti, öz elmi ilə tanınır.

-Xalq gərk daim öz kökünü xatırlasın.

-Tariximizin hər səhifəsi bizim üçün əzizdir.

-Tarixi olduğu kimi qəbul etmək, dərk etmək və olduğu kimi qiymətləndirmək lazımdır.

-Tariximiz bizim üçün dərs olmalıdır.

-Tarix heç nəyi silmir.

-Xalq milli əhval-ruhiyə ilə milli mənlik zirvəsinə qalxırsa, onun başında duran adamlar isə öz şəxsi mənafələrinə görə xalqın başından basılarsa, bax, bu, xalqın ən böyük faciəsidir.

-Kimsə qarşı ədalətsizlik edilbsə, bu ədalətsizliyin qarşısını ədalətlə almaq lazımdır. Amma ədalətsizliyə qarşı daha böyük bir cinayət törətmək, ədalətsizlikdən də betərdir.

-Heç vaxt inanımızdan, diniimizdən uzaqlaşmayaçaq və bu mənəvi mənbələrimizdən istifadə edərək gələcəyimizi quracaq!

-Quran-şərifin bize verdiyi tövsiyələr, dərs, göstərdiyi yolları pakliga, düzüyü, doğruluğa, sədaqətə, qəhrəmanlığa, cəsarətə, cəsurluğa dəvət edən tələblərdir, tövsiyələrdir.

-Biz təbiətə qarşı zor işlədə bilmərik.

-Cəmiyyətin gələcək təraqqisi bir çox cəhətdən indi gələnlərimizə nəyi və necə öyrətməyimizdən asılı olacaqdır.

-Rəhbərlik etmək, yəni adamları öyrətmək və təbiyələndirmək üçün gərək mənəvi haqqın olmas.

-İnsan mənəviyyət üçün yaşamalıdır. Mənəviyyatını qoruyan, yaşıdan insan əbədi olacaqdır.

Həm bir boyda ola bilməz, hamının eyni fikri ola bilməz.

-Fikir müxtəlifliyi təbii hadisədir.

-Hər bir xalqın milliliyini, mənəvi dəyərlərini yaşadan, inkişaf etdirən onun dilidir.

-Dil böyük bir alamdır.

-Ana dilini bilməmək, ana dilini qiymətləndirməmək, şübhəsiz ki, xalq qarşısında böyük qəbahətdir.

-Hər bir xalq öz dili ilə yaranır. Ancaq xalqın dilini yaşatmaq, inkişaf etdirmək və dünya mədəniyyəti səviyyəsinə qaldırmaq xalqın qabaqcıl adamlarının, elm, bilik xadimlərinin fəaliyyəti nəticəsində mümkün olur.

-Xalq azadlıq uğrunda mübarizə apararkən qurbanlar verməlidir. Keçmişdə də belə olmuşdur, bu gün də belədir, gələcəkdə də belə olacaqdır.

-Hər bir alim qiymətlidir. Ancaq nəzəriyyəni təcrübə ilə birləşdirən, fikirlərini təbiq edə bilən və onlardan əməli nəticə götürə bilən, cəmiyyətə, ölkəyə, xalqa konkret fayda gətirən insanlar alımların sırasında xüsusi yer tuturlar.

-Görkəmli şəxsiyyətlər xalqın zəkasını, elmini, mədəniyyətini, mənəviyyatını dünyaya nümayiş etdirirler.

-Demokratiya insanların şüurunda dəyişiklik deməkdir. Bu dəyişiklik inqilabla olmur, təkamül yolu ilə, tədricən gedir.

-Vətən məhərəbəsi bütün xalqın, hər bir vətəndaşın öz şərəf və namusunu qorumaq üçün aparılan məhərəbdər!

-Ziyalıların, mədəniyyət xadimlərinin, elm xadimlərinin cəmiyyətdə hörmətinə qaldırmaq lazımdır.

-Ziyalılıq küləvi ola bilməz. Alim, şair, bəstəkar, rəssam, yazıçı, artist - bunlar fitri istədədə malik olan nadir adamlardır.

-Milli azadlıq nail olmaq üçün milli oyunış, milli dırçılış, milli ruhun canlanması lazımdır.

-Vətənpərvərlik insanın daxilindəki duyulgardır.

-Əgər bunlar yoxdrusa, o insan mənəviyyatsızdır.

-Gərək nəbzin Vətənin nəbzi ilə vursun.

-Tənqid həmişə işə kömək edir.

-Xalqın, Vətənin taleyi hər bir insanın taleyinə çevrilimalıdır!

GÜLLƏ ATMADAN HAKİMİYYƏTƏ

Dünyanın inqilab sistemi, siyasetçiləri Azərbaycan xalqının xilaskarı, Ulu Öndər Heydər Əliyev cənablarının inqilabından, böyük siyasetindən dərs almalı və örnək götürməlidirlər. Beləki, Heydər Əliyev bir gülətmadan, xalqın xahişi və tələbi ilə hakimiyyətə gəldi, Azərbaycanı və Azərbaycanda yaşayan azsaylı xalqları böyük fəlakətən xilas etdi.

Zaman keçdikcə, Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev siyasetinin dərinliyini daha aydın görmək olur. Dünyanın bir sıra ölkələrində, eləcə qardaş Türkiyənin indiki ictimai-siyasi durumuna baxıqdır, Azərbaycandakı ictimai-siyasi vəziyyət həsəd aparıcıdır. Mənə elə gəlir ki, Türkiyə rəhbərliyi hörməti prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının siyasetini Türkiyəyə tədbiq etsələr, çox guman ki, 12 saat çəkməz illərdən bəri aparılan qarşıdurmalara son verilə bilər.

Bir insan kimi dünyada, eləcə Türkiyədə qardaş xalqların tale yüklü məsələləri, hamı kimi məni də narahat etməyə bilməz. Hər bir kurd insanı kimi kürdlər yaşıyan bölgələrde baş verən proseslər mənim də diqqətimdədir. Hər bir kurd, türk insanların sevinci də, kədəri də mənimdir. Təsəvvür edin, Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatı baş qaldıranda burda yaşıyan xalqların çəkdiyi əzəblər xalqın azadlıq istəyini söndürə bilmədi. Baxmayaq ki, bu müsibətlər ona kənardan getirilmişdi. Önce milli zəminda ixitişələr töredildi. Xarici qüvvələrin əli ilə Azərbaycan uzun və sonu hələ də görünməyən Qarabağ müharibəsinə sövq edildi. Etnik azlıqlar ilə Azərbaycan türkə arasında düşməncilik toxumları səpməyə çələşdilər və məqsədlərinə qismən də olsa, çatdırılar. Nəticə olaraq, Qərbi Azərbaycandan 300 mindən artıq soydaşımız doğma yurd-yuvalarından qaçqın salındı. Hazırda, Qarabağ və digər 8 rayonumuz Ermənistənin işğalı altındadır.

Təsəvvür edin, əgər Ulu Öndər, Heydər Əliyev hakimiyyətə vaxtında gəlməseydi, atəşkəs müqaviləsi bağlanmasayıdı, ermənilər Azərbaycan torpaqlarına olan təcavüzünü bir az da genişləndirərək, özlərinin dediyi kimi, Gənsəbasar da daxil olmaqla, Kürə qədər işğal edə bilerdi. Bir anlığa təsəvvür edin, Gəncəbasarın kökünləri, erməniyə girov düşənləri, Gürcüstan, Rusiyaya qaçanları, mali-mülkü bir anın içində əlində çıxaraq girov, qaçqın-kökük halına düşən xalqın durumu necə ola bilərdi? Onsuz da problemlər içində yaşıyan Borçalı mahalindəki soydaşlarımızın durumunu, Türkiyənin Azərbaycanla və türk dünyası ilə əlaqəsinin nəticəsini bir anlıq düşünmək kifayətdir.

Ermənilərin əlinə düşəcək Mingəçevir su anbarının suyu buraxılışındı, bir an başımıza gələcək faciələrin böyüklüyünü düşünmək lazımdır. Kür çayı hövzəsində olan şəhər, rayon və kəndlərimizin əha-

lisinin durumunu göz önünə getirmək kifayətdir.

Gəncəbasarın işgalı, Avropa qapılarının, Avropa bazارının üzümüzə bağlanması demək olardı. Biz məcburi yenə də keçmiş "ağamız" olan rus əməkçi kəndlərinin boyundurğu artıma yalvararaq, xahiş edərək keçməli idik.

Hələ mən Əlikram Hümmətovun "Talış-Muğan" Respublikasından, onun gələsəkdə İran İslam Respublikasına birləşməsindən, Sürət Hüseynovun "xanlığından", şimaldan rusların ləzgilərin "Sabval" təşkilatının əli ilə Siyəzənə qədər əra-

böyük dövlətlər, beynəlxalq birləşmələr, təşkilatlar tərəfindən dəstekləndi, ölkədə siyasi sabitlik yarandı və dövlətimiz quruculuq yoluna qədəm qoydu. Son illər əhalinin, ölkəmizin rifahı yaxşılaşdı, yüzlərlə parklar salındı, yollar abadlaşdırıldı, əfsanəvi körpüler tikildi, yeni kəndlər, qəsəbələr inşa edildi.

Hörmətli prezidentimiz, İlham Əliyev cənablarının operativ təşkilatçılığı sayəsində "Bakı-Tibilisi-Ceyhan" neft kəməri, Bakı-Ərzurum qaz kəməri vaxtında səməreli çəkilməsi sayəsində, yüzlərlə ölkələri Azərbaycana bağladı. Bu in-

ixracatçılarının hazırladığı plan əsasında baş verir. Orada yaşayan kurd xalqı israrla bəyan edirlər ki, əgər Türkiyədə Kürd İşçi Partiyası ilə hökmət qüvvələri arasında sülh bağlanarsa, dövlət Abdulla Öcalanı və dağlara çəkilən PKK-çıları əfv edərsə, problem çözülər. Belə oludquda, bu iki qardaş xalqı üz-üzə qoyan böyük dövlətlərin planları alt-üst olar. İndii Türkiyədə hakimiyyətin "kurd açılımı" deyilən bir programdan danışılır. Bu məsələ Türkiyə hökməti və ictimaiyyətin prioritetinə çevrilib. Müşahidələrimdən belə qənaətə geldim ki,

hökumət qüvvələri ilə PKK-çıları arasında silahlı qarşıdurmanın baş verməsi indiki halda mənqiqə siğan deyil. Düşünürəm ki, tacili olaraq bu məsələlər masa arxasında danışılara yolu ilə öz həllini tapmalıdır. Öcalan da silahdaşları da Türkiyə vətəndaşıdır, onu məhf etməyə çalışan, savaşan türk ordusu da.

Mənə elə gelir ki, səlibçilər yeni "Səlib Yürüyü"-nü başlamışlar, lakin İslam Dünyasının bundan xəbəri yoxdur. Bəlkə də xəbərləri var, nədənse susurlar. Görəsən, nə vaxta kimi müsəlman dövlətləri münaqişə ocağı olacaq? Nə vaxta qədər qardaş qardaşın qanını axıdaraq səlibçilərə beş-üç quruş pula görə xidmət edəcək? Niyə qardaşın demokratik haqqını qardaşdan səlibçilər tələb etməlidir? Niyə, nə üçün...?

Nədən səlibçilərə nüvə silahı hazırlamaq olar, İslam dövlətlərinə, İslam dünyasına olmaz, nədən? Nədən səlibçilər bütün millətlərin, xalqların demokratik haqqlarını versin və tanın, amma Uca Tanrıının gözəl və müqəddəs qanunlar bəxş etdiyi Müqəddəs Qurani-Kərimə itaat edən, İslam dinini qəbul etmiş dövlət rəhbərləri öz din-daşlarına olmazın zülmünü etsin?

Nədən dünyada yalnız İslam dövlətlərində müharibə, terror, qırğını, ölüm olmalıdır? Nədən?

Görəsən ABŞ, İngiltərə və başqa sionist dövlətlər İraqda, Əfqanistanda, Pakistanda nə itiriblər və nə axtarırlar? İranın, Türkiyənin, Suriyanın və başqa müsəlman ölkələrin işinə niyə müdaxilə edirlər? Niyə Avropa Parlamenti, Avropa Birliyi, Avropa ordusu olsun, lakin səlibçilərə qarşı bir İsləm Birliyi, qurumu, ordusu olmasın?

Görəsən, tarix qəhrəman Kürd xalqının oğlu, müsəlman dünyasını xaç yürüşündən xilas edən Səlahəddin Əyyubi kimi bir qəhrəman yetirəcəkmi, İslam Dünyasını birləşdirib araşdırışdan səlibçilərə qarşı birgə mübarizə aparsın, növbəti Xaç Yürüşünü qarşısını alsın?

Nədən Bosniya, Slavakiya, Hərsoqavina, Xarvatiya məsələləri bir ay ərzində öz müsbət həllini tapsın, lakin Əfqanistan, Pakistan, İraq, İran, Suriya, Azərbaycan, Türkiyə, Çeçenistan, Fələstin kimi müsəlman ölkələrində fasilsiz qardaş qanı müxtəlif terror üsulları ilə tökülsün? Nədən? Demək olar ki, qardaş Türkiyə Respublikasında, Cumhurriyyətin yaranıldığı gündən bu günə qədər vətəndaş müharibəsi gedir, günahsız insanların qanları töküller. Tökülen qardaş qanının qarşısını almağa çalışanları isə səlibçilərə xidmət edən qüvvələr zamanında aradan götürübərlər.

Onları bu məsələ düşündürür, ona görə də əllərindən gəldikcə "kurd açılımı" məsələsinə əngəl törətməyə çalışırlar. Kürd xalqı isə Abdulla Gülün, Təyyub Ərdoğandan "kurd açılımı" məsələsinin sözdən əməl keçəcəyi günü səbrsizliklə gözləyir.

Fikirimcə, dünyanın diqqəti ni çəkən belə bir həssas bölgədə

zi iddiasından, Balakən, Qax, Qəbələ kimi strateji bölgələrə göz tikanlardan danışmirəm.

Dünya dövlətlərinin rəhbərləri humanistliyi, uzaqgörənliliyi, əfv etməyi, bağışlamağı Azərbaycanın cavan prezidenti İlham Əliyev cənablarından öyrənməlidirlər. İlham Əliyev cənabları neçə-neçə ömrü-lük həbsə möhkum olunmuş insanları əfv etdi, ümidsiz ailələri sevinirdi və Azərbaycandakı münaqişə ocaqlarını uzaqgörən siyaseti ilə aradan götürdü. İlham Əliyev cənablarının humanist siyaseti Türkiyə, İran, Suriya kim ölkələrin dövlət rəhbərlərinə örnək olmalıdır. "Bakı-Tibilisi-Ceyhan" ösrin dünyəvi sülh müqaviləsi

Bizi bütün bu bələlərdən Heydər Əliyevin uzaqgörən siyaseti qurtardı. Onun uzaqgörən siyaseti, həyata keçirdiyi dünyəvi layihələr,

kişafə görə, indi dünya dövlətləri istəsələr də, istəməsələr də bizi dəstəkləməkdəirlər.

Dünya gör-götür dünyasıdır. Türkiyənin rəhbərləri, generalları Ulu Öndər, Heydər Əliyev məktəbinin davamçısı, hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev siyasetindən dərs almalıdır, İlham Əliyev praktikasını Türkiyə rəhbərləri də həyata keçirməlidirlər ki, Türkiyəni bu çıxılmaz durumdan xilas etsinlər. Tarixdə elə bir ixtilaf, elə bir müharibə yoxdur ki, sonu dəstəklər və sülh yolu ilə qurtarmasın. Bu addım kürdlərin yaşadığı bölgələrə də atılmalıdır. Türkiyədə səfərdə olar kən bir daha əmin olum ki, bu ölkədə yaşayan türk və kürd xalqları tarixən bərabər yaşayırlar, qız verib, qız alıblar, qaynayıb qarışırlar. Fikrimcə, bugünkü türk-kürd qarşıluması dünya silah

hakimiyyət bu məsələnin müsbət həllində maraqlıdır. Lakin milli qüvvələr, müxalifət və səlibçilərə xidmət edən "Ərqənəkən"-çular hakimiyyətin atacağı humanist adımdan, apardığı barış siyasetdən əndişələnlər. Əndişələnlər ona görə ki, bu iki qardaş xalqın QANI bahasına əldə etdikləri qazanc əldən çıxmışın. Əgər qarşılurma bitərsə generallar kiminlə savaşacaqlar? Milyardlarla hərbi sursatın pulsunu necə mənimseməyəcəklər?

Onları bu məsələ düşündürür, ona görə də əllərindən gəldikcə "kurd açılımı" məsələsinə əngəl törətməyə çalışırlar. Kürd xalqı isə Abdulla Gülün, Təyyub Ərdoğandan "kurd açılımı" məsələsinin sözdən əməl keçəcəyi günü səbrsizliklə gözləyir.

Fikrimcə, dünyanın diqqəti ni çəkən belə bir həssas bölgədə

GƏLƏN DÜNYA SİYASƏTÇİSİ

Hal-hazırda, Türkiyənin indiki rəhbərliyi və DTP-e, qardaş qırğınlığının son qoymaq üçün demokratik bir addım ataraq "kurd açılımı" prosesinə başlamışdır. Lakin çox çəkmədi, səlibçilərə xidmət edən ərqənəkonçuların plan və programına əsasən, artıq DTP-e bağlandı və nəticədə bilərkdən borclar içində inildiyən Türkiyəni iflic vəziyyətinə saldılar. Deməli səlibçilər Türkiyəni xaosa sürükleməkdəirlər.

Bu xaosun qarşısını almaq üçün, Türkiyə rəhbərliyi önemli addimlar atmalıdır və Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev siyasetindən bəhrələnməlidir.

Mənə elə gəlir ki, İlk öncə Türkiyə hərbi konstitusiyasını dəyişərək, sivil konstitusiya ilə əvvəz edilməli, necəki indi edir ölkənin Ali Baş Komandanlığı ölkə prezidentinə həvalə edilməli, bu ölkədə yaşayan bütün xalqların demokratik haqları tanınmalı, Türkiyədəki kurd toplumunun istəyinə uyğun olaraq PKK rəhbəri azadlığa buraxılmalı, dağdakı PKK gerillalarına ümum əfv formanı çıxarılmalı, 4500 kurd kəndinin əhalisini doğma kəndlərinə qayıtmasına şərait yaradılmalıdır. Belə olarsa, Türkiyənin iqtisadiyyatı qısa müddətdə sürətlə inkişaf edər və xarici borclardan azad ola bilər.

Türkiyədə onillərdən bəri davam edən türk - kurd qarşıdurmasının həlli nəhayət, indiki AKP hakimiyyətinin əsas hədəfinə çevrilib. Hazırda bu məqsədlə program da işlənməkdədir.

Görəsən bu illər ərzində mülklərə günahsız türk və kurd insanının qanına bais olmuş münəaqişənin ürəklərdə yaratdığı nifret və qisasçılıq hislərini kimin ayağına yazmaq lazımdır? Mən yuxarıda Azərbaycanı boşuna müqayisə etmədim.

Rəsmi Ankara, Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev siyasetindən, onun 90-cı illərin əvvəllərində ölkəmizdə yaşanan milli-etnik problemləri necə müdürükcəsinə yoluna qoymasından örnək götürməlidir. Heydər Əliyev 20% torpaqlarımızı işgal edən ermənilərlə atəşkəs müqaviləsi bağlayaraq, Azərbaycanı yuxarıda sadaldığımız kritik vəziyyətdən böyük ustalıqla çıxara bildi. Lakin Türkiyə generalları PKK-nın atəşkəs çağırışına tankla, topla, təyyarələrlə cavab verir. Arada sadə kurd və türk oğulları öldürülür. Deməli bu generallara muhibənin uzanması sərfəlidir, çünki silah tacirləri ilə əlbirdirlər.

Necə ki bizim bir sıra "komandır" lər, Qarabağ savaşı zamanı meydlərin alınıb satılması, ərazilərin dəyişdirilməsini qazanc mənbəyi etmişdilər.

Türk generalları 80 il kurd xalqının varlığını dandı və onları "dağ türkləri" kimi asimiliyasiya etməyə çalışıdilar. Lakin PKK-nın apardığı silahlı mübarizə generallara Türkiyədə 35 milyon kurd xalqı

olduğunu etiraf etdi və bu xalqın mədəni haqqlarının verilməsini tələb etdi. Bu məsələ indi Türkiyə ictimaiyyətinin diqqət mərkəzindədir.

Bu günədək Türkiyədə 4500 kurd kəndi dağdırıb. Əgər bunu on minlik PKK döyüşüləri edib, onda dünyanın ən müasir silahlı qüvvələrindən sayılan Türkiyə ordusu hara baxırdı?

Yox, əgər bunu PKK ilə mübarizədə ordunun özü edib, buna nə ad vermək olar?

Yalnız dövlət terroru!

Bu gün İraq Federativ Respublikadır. Prezidenti də kürddür və burda qəribə heç nə yoxdur. Kürdəstan demokratikcəsinə, orda yaşayan bütün xalqların haqqları-

lə mən işi-gücü olan insanların işsiz qalmasını, uşaqların təhsildən ayrılmamasını və nə ilə məşğul ola biləsəklərini demirəm. Ona görə də ilk önce qoruyuculuq sistemi ortadan qalxmali, həmin kəndlər təcili dövlət tərəfindən bərpa olunmalı və əhali öz kəndlərinə, evlərinə qayıtmalıdır. Bu, ictimai-siyasi vəziyyətin normallaşması üçün vacibdir və bu məsələ təcili həyata keçirilməlidir.

Allah-Təala Türkiyəyə elə zəngin təbiət bəxş edib ki, bu variadad dünyanın heç bir ölkəsində yoxdur. Bu sərvətlərdən birgə yararlanıb dövləti inkişaf etdirmək lazımdır.

Sir deyil ki Avropa iqtisadiyyatı Türkiyə və digər şərqi ölkələri-

mət İnönü hakimiyyəti dövründə bunlar unudulub. İndiyədək Türkiyədə kurd xalqının 80-dən artıq silahlı үşyanları olub. Deyilənə görə, PKK bu məsələnin əvvəl sivil yolla həllinə çalışıb. Amma nəticə verməyəndə, Öcalan 1984-85-ci illərdə silahlı mübarizə yolunu seçib. Atatürkün kurd xalqına verdiyi vədin yerinə yetirilməsini tələb edib. Kürdlərin tələbində Türkiyə dövlətinin ikiyə bölünməsi məsələsi qoyulmayıb. Lakin indi məsələ uzanarsa, bu zaman məraqlı qüvvələr yəqin Türkiyəni iki yerə deyil, bir neçə ierə bölgə bilerlər. Yenə deyirəm, xalqın yegane istəyi vahid Türkiyə bayrağı altında federativ dövlətin yaradılmasıdır. Hal-hazırda BDP partiya rəh-

ziləri indiki "Örgənəkon"çu terror teşkilatının üzvləri kimi mühaki-məyə çəkilirlər.

Deyilənə görə, Turqut Özal ölümündən bir gün əvvəl ölkənin federativ respublika olduğunu elan etmək istəyib. Amma müəmmalı ölümü çoxlarını şok etmiş, hələ də onun ölümü xalqı düşündürür. Sonuc zəhərləndiyi söyləndi...

Sonradan ABŞ tərəfindən hakimiyyətə gelən Tansu Çillər və digərləri də bu məsələni ört-basdır etməyə çalışıdıl. Amma bugünkü AKP hakimiyyətinin rəhbərləri olan Abdulla Güllə və Təyib Ərdoğandan keçmiş siyasetin heç də dövlətin xeyrinə işləmədiyini görüb, məlum "kurd açılımı" programını irəli sürüblər.

Mən əminəm ki, kürdlərin milli-mədəni haqları tanınsa, qarşıdurmaya son qoyulacaq. Lakin nədənsə, Türkiyə hökuməti bu haqları tanımaqdən çəkinir. Azərbaycanda da az saylı xalqlar var. Talışın da, ləzginin də, kürdün də, avarın da öz dildində radiosu, qəzeti və sairi var. Burda hansı problem yaranıbmı?

Mənə elə gəlir ki, Türkiyə rəhbərləri təcili qərar verməli, bu məsələnin həllini tezleşdirməlidir. Əgər Türkiye hökuməti də əvvəldən İlham Əliyev cənablarının azsaylı xalqlara göstərdiyi qayğını kurd xalqına hiss etdirseydə, indiki vəziyyət yaranmazdı və bu problem çoxdan öz həllini tapardı. Yerli toplumun dediyinə görə, PKK tək tərefli atəşkəs elan edib, İraq ərazisindəki dağlara çəkillib. Lakin generallar bu atəşkəsi pozaraq tankla, təyyarə ilə, vertaliyotla onların üstüne gedir və nəticədə hər iki tərəfdən ölkənin cavan oğlan və qızları həlak olur.

Ölkədəki ən iri hərbi təmayüllü zavodların əksəriyyəti onlara məxsudur. Yəni təqaüdə çıxandan sonra gedib otururlar orda və deməli, zavodun rentabelli işləməsi, istehsal etdiyi sursatın gelir götirməsi üçün bu kimi münaqışının uzanması onlar üçün əhəmiyyətli və vacibdir. Heç kim öz "şahlıq" taxtından xoşluqla əl çəkməz! Hər zaman taxtının əminliyini qorunmalıdır. Yuxarıda da da qeyd etdim ki, Amerika, İngiltərə və digər dövlətlər silah Türkiyəyə də verir, PKK-ya da. Əgər bu qardaş qırğınları olmasa, inhisarçı dövlətlər köhnəmiş silah sursatı kime satıb mallarını "dirilməlidirlər" ki, yenilərini istehsal etsinlər. Əlbəttə, generallara, çünki bu silahların pulları sadə xalqın "cibindən" çıxır. Lakin qazanan generallar olur. Silah bazarını idarə edənlər, necə ki, Ermənistani silahlandırırlar, eyni sursatı Azərbaycana da satırlar.

Lakin "Örgənəkon"-terrorçu generallar buna imkan verməyib və 17-min qeyri məchul cinayət törədilib, hansı ki, onların sümükləri indii Botaş quyularından çıxır. Həmin generalların bə-

nin tanınması ilə Yaxın Şərqdə hörmət qazanıb və bu demokratiyaya görə böyük inkişaf əldə edib. Bu demokratiya qardaş Türkiyədə və İranda da həyata keçirilməlidir.

Artıq bu gün, türk-kurd anaları televiziyalarda, ictimai-siyasi yığıncaqlarda əl-ələ verərək, bu mənasız müharibənin dayanmasını isteyirlər.

Arzu edirəm, qardaş Türkiyədəki problemlər də tezliklə öz həllini tapsın, türk və kurd analarının göz yaşlarına son verilsin, hər iki tərəfin şəhid mağarları toy mağarları ilə əvəz olunsun və əhali sülh şəraitində əmin-aman qardaşcasına birgə yaşasınlar. Nəzərə alın ki, dağlıdan 4500 kurd kəndinin əhalisi böyük şəhərlərə axışib, göbələk kimi şəhər ətrafında gecə-qondular tikilir, qeydiyat olmadığı üçün uşaqlar məktələrə götürülmürələr, işsiz gəncəkdə Türkiyə türklərlə kürdlərin federativ dövləti olacaq. Bu anlaşma "Sevr" müqaviləsində də öz əksini tapsa da, "Lozan" anlaşmasında kurd məsələsi qulaq ardına vurulub. İş-

bərləri başda Səbahəd din Tuncel, Ehmed Türk olmaqla, bütün siyasi təşkilatlar demək olar ki, hər gün hökumətə barış əllərini uzadırlar. Ama generallar barış əllərinin sahiblərini həbsxanalarla doldurmaqla hədələyir və türk və kurd xalqlarını qarşı-qarşıya qoymaqla məşğuldurlar. Belə gedərsə millət vəkillərinin həbsinə başlanı bilər və bunun sonu fəlakətlə nəticələnə bilər. Fikir verin, PKK-nın yaradıcısı Abdulla Öcalandırısa, dağdakı gerillalar ona itaət edirən, bu məsələdə başqaları yalnız vasitəçi ola bilər və BDP bu misyonu həyata keçirmək isteyir.

Tarixçilərin qənaətinə görə, bu münaqışını vaxtı ilə Osmanlı imperiyasını dağlıdan inhisarçı dövlətlər yaradıb. Çünki, o dövrde Osmanlı ərazisində müstəqil və qeyri-müstəqil Kürdəstan dövlətləri olub və küpd xalqı ilə türk xalqı arasında heç bir problem olmayıb. Osmanlı imperiyası süquta uğrayandan sonra, Türkiyənin parçalanacağına görən Atatürk Kürdəstanı, Anadolunun kurd ağsaqqallarına müraciət edib, onlardan kömək isteyib. Əvəzində isə onlara və verir ki, gələcəkdə Türkiyə türklərlə kürdlərin federativ dövləti olacaq. Bu anlaşma "Sevr" müqaviləsində də öz əksini tapsa da, "Lozan" anlaşmasında kurd məsələsi qulaq ardına vurulub. İş-

Araşdırılara görə, Turqut Özal dövründə Cəlal Tələbani, Əhməd Türk olmaqla, bütün siyasi təşkilatlar demək olar ki, hər gün hökumətə barış əllərini uzadırlar. Ama generallar barış əllərinin sahiblərini həbsxanalarla doldurmaqla hədələyir və türk və kurd xalqlarını qarşı-qarşıya qoymaqla məşğuldurlar. Belə gedərsə millət vəkillərinin həbsinə başlanı bilər və bunun sonu fəlakətlə nəticələnə bilər. Fikir verin, PKK-ya da. Əgər bu qardaş qırğınları olmasa, inhisarçı dövlətlər köhnəmiş silah sursatı kime satıb mallarını "dirilməlidirlər" ki, yenilərini istehsal etsinlər. Əlbəttə, generallara, çünki bu silahların pulları sadə xalqın "cibindən" çıxır. Lakin qazanan generallar olur. Silah bazarını idarə edənlər, necə ki, Ermənistani silahlandırırlar, eyni sursatı Azərbaycana da satırlar.

Lakin "Örgənəkon"-terrorçu generallar buna imkan verməyib və 17-min qeyri məchul cinayət törədilib, hansı ki, onların sümükləri indii Botaş quyularından çıxır. Həmin generalların bə-

ÜMUMMİLLİ LİDERİMİZ, HEYDƏR ƏLİYEVİN ƏZİZ XATİRƏSİNƏ YAZDIĞIM

Layiq bilməyirdim qələm götürüb,
Onun şərfinə mən dastan yazam.
Deyirdim ya gücüm, ya da qüdrətim.
Qiymətin endirər ləli gövhərin.
O gövhərim sərrin aça bilmərəm,
Günahə bataram qaça bilmərəm.
Fikirlər başında edərkən dövran
Gözərlərim öünü galirdi hər an
Fenomen dahinin uca surəti
Bir daha yazmağa olmurduq qəti

Olduğum yerlərdə çatmadı havam,
Dağlara getdim ki, Laçını dadam.
Çox isti olmuşdu avqust arası,
Yanıb bişirirdi -şani, qorası.
Bu yerin havası bir az xoş idi,
Ağriyan ürəyə nəvazış idi.
Çox rahat yatmışdım həmin axşamı,
Əriyib sönmüşdü çırığın şəmi.
Aranı dağ edib, yuxuya getdim,
Röyada dahini ziyan etdim.
Görüşdük yenidən bir dağ başında
Onun cənnətində, mənim qışında.
Əlimi sixaraq, baxıb aramla.
Şahlara xas olan bir ehtiramla.
Görüşdüm onunla sevinclə-ərkələ,
Məni qarşılıdı açıq ürkələ.
Əlimi əlindən heç buraxmadan,
Söylədi fikrini ta axıracan.
-Mənim gövhərimin sərri bir-bir,
Deyəcəm yazasan, dinlə arabır,
Məni sevdirən şey, sadəliyimdir,
Tükənməz qüdrətim, elim- obamdır.
Bir ölkə yaratdım, bir vətən qurdum,
Az gülə dünyanın öündə durdum.
Dikilən gözlərdən eli -obanı,
Yadlara vermədim Azərbaycanı.
Elin sərvətini, el mali etdim,
Umub küsənləri mən hali etdim.
Bu torpaq, bu hava, bu dəniz, bu su,
Çəkin gözünüzü düşmən ordusu!
Deyərək, hər kəsə, elədim elan,
Azəri xalqına əbədi qalan.

Qoruyun ölkəni, qoruyun vari,
Gələcək nəslindi, bəhrəsi-bəri.
Bilirəm qərəbsən Qərib olmusən,
Sevimli vətəndən ayrı qalmışan.
Yazmasan ürkədən gələnləri sən,
Günahə batarsan düşünməlisən.
Çətin günlərimdə bilin ki hər an,
Sızlıları düşündüm yetmədi zaman.
Ayrılıq üz verdi, köçdüm dünyanın,
Ruhum sizinlədir birdə yaranan.
Hər şeyi mənə də vermişdi Xuda,
Nəhayət götürüb apardı oda.
Cənnət bağçasında əbədi yerim,
Qönçəsi gül açır, qızıl güllərim.

Qeyb oldu gözümüzdən dahinin ruhu,
Baxdım ki gördüğüm möcüzə yuxu.
Gördüyüm yuxudan ayıldım o gün,
Düşündüm hər şeyi gözel büsbütün.
İştəyim oldu ki, Allah-Taladan
Mənə qüvvət versin xuda yaranan,
Dahinin dastanın yazım durmadan.

1-ci fəsil Qayıdış.

Yetmiş il yaşadı Lenin qurduğu
Bəylərə, xanlara yara vurdugu
Kasib - füqarədan getdi o anlar,
Ölkə qan ağlayır töklür qanlar.
Yerlə-göy titrəyir topun səsindən,
Mühəribənin soyuq, sərt nəfəsindən.
Qopur "on beşlərdən" qopur bərbər
İttifaq sökülürlər olur müstəqil.
Dunya tarazını pozan bir ölkə,
Yeni sosialistlər yaratdı bəlkə.
Sovetlər nəhəngin dagıtmaq üçün
Milli münaqişə lazımlı büs-bütün
Belə təcrübədə çox kini olan
Milli düşmən kimi yaddaşa qalan
Erməni lobbisi ayaga qaxdı
Ulduzu çıxarıb, xacını taxdı.
Dedilər bizimdər gözel Qarabağ.
Bizimdər bu oba, bu aran, bu dağ.
Keçərik namusdan, keçərik candan
Ayrılsın Qarabağ Azərbaycandan.

O dağla təlaşı, o qəm azarı,
Bizi rəqib olan mərdiməzəri.
İllərlə düşünüb mərkəzdən başa,
Rayiso Qorbaçov gəlməşdi qoşa.
Yeni taktikanı atıb ortaya,
Üz-üzə gəlməşdi daş ilə qaya.
Sovet məkanının polad kadrosu,
Onu çox qorxudur desək doğrusu.
Düşünür Qorbaçov götür-qoy edir
Əliyev hər kəsdən qabaqda gedir
Ölkədə, dünəyada nüfuzu çoxdur,
Ondan qeyrisinin zərəri yoxdur
Ölkənin hamısı çox sevir onu,
Gözəl qiyafəti, səsinin tonu
Nüfuzu dünyanın, səddini aşib
Çox rəhbər onunla birləşərə.
Stalin dövründə, gizli həyata,
Çalışdı çox zaman o, kəşfiyyatda.
Xruşçov dövründə, xeyli zamanda,
Dünyanı sarsıdan çətinli anda.
Birgə işlədilər, on bir il oldu,
Nikita adı da, tarixdə qaldı.
Sovetlər ordusu, döñəndə dağa,
Əliyev keçirdi, hər gün qabaqda
Leonid Brejnev gələndə başa,
Onunla dayanıb, durdular qoşa.
KQB generalı olduğu gündən,
Müjdələr alındı sovet elindən.
Yüksəliş çoxların məyus edirdi,
Onun çəkiləsi, yox idı dərdi.
Bakıda durr ilə seçildi inci,
Rəhbər seçilərək, oldu birinci.
Xariqələr qurdur, bəsət yaratdı,
Köhnə sistemləri qopardı, atdı.
Şiroko şaqeyt Azərbaycan,
Deyib bu sözləri etmişdi elan.
Sovetlər ölkəsi, qüdrətli vətən,
Bakı birinciydi on beş ölkədən.
On dord il ölkənin rəhbəri oldu,
Tarixə hək oldu, dillərdə qaldı.
Ellərə göstərdi, bu cəh -cələli,
Ona çox qiymətli elinin mali

Vaxt gəldi Leonid köçdü dünyanın,
Onuda apardı onu yaranan.
Andrey ölkəni alanda ələ,
Çətinlik çəkərək düşündü belə.
Əliyev yanında olmasa əyar,
Zəhmətim əlimdən gedəcək hədər.
Arxam dayağımızdır, bilin ki, Heydər,
Olmasa Kreml, olar dərbədər.
Dəvət etdi, çəkdi onu qabaqda,
Onu sevənlərçün bənzədi dağa.
Moskva həyatın başı zəman
İrəli gedirdi rəhbər durmadan,
Sovetin xalqları, çox sevir onu,
Gözəl qiyafəti, nitqinin tonu.
Siyasi büronun olanda üzvü,
Artıq götürmədi, erməni gözü.
Dedilər nə işdi, bu nə yüksəliş,
Bizim başımıza açacaq bir iş.
Sui qəsd edildi Yuri yoldaşa,
Silah yönəldirdi 'qardaş-qardaş'.
Əcəl çatdı, dünəyadan köçdü Andrey,
Hakimiyyət tacı dəyişirdi hey.
Ömrü kədək oldu, Çerinenkonun,
Geyinə bilmədi, şahlıqın donun,
Sıra azalırdı, keçib qabaqda,
Üz-üzə galirdi, daş ilə qaya.
Əliyev, Qorbaçov hansı tək qala,
Sovetlər xalqına, o, rəhbər ola.

Gizli sövdələşmələr

Məşvərət məclisi, gizli sövdələr,
Xəlvəti yaranır, bir görün nələr.
O, ulduza-aya, baxıb xəcalət
Tixonov, gizləcə dedi nəhayət.
Layiq Sizinkidir, amma məsələ var,
Müsəlman aləmi gözümüzədə dar.
Onunçun xəbərin olsun ay ağa,
Mixail keçəcək, səndən qabaqda.
Seçilib Qorbaçov, keçərkən başa,
Sovetlər taleyi toxundu, daşa.
Yan-yava duranda o, nəhəng ilə,
Ermənilər həmən gəldilər dilə.
Dedilər, necə ki, Əliyev, vardır

Dünya qaranlıqdır, gen dünya dardır,
Siyasi biroda qalsa Əliyev,
Qorbaçova zülmət, yaşadığı ev.
Düşünür Mixail, düşünür hər gün,
Kədəri, qayğısı artır büsbütün.
Nəyin bahasına olursa-olsun,
Əliyev oyundan kənardə qalsın.
Onun bildikləri çox şeylər ki, var,
Edəcək ölkədə yermizi dar.

Qapalı şəhərdə

"Azadlıq səsi"ndən O, Mirzə Xəzər
Bir xəbər yaydı ki, dünyani gəzər
Ey dərdli millətəm ey dərdli elim,
Siyasi ulduzu söndü Heydərin.
Quruldu o, gündən qalın tələlər,
Bağlandı yollarda, bəndlər-bərələr.
Tərsinə işlədi çarxların səsi,
Sixirdi sovetin, sərt məngənəsi.
Sovet zirvəsinin sonuncu yolu,
Gedənlər dönməyir, kədərlər dolu.
Dahi göndərildi bağlı şəhərə
Gün-güzərən döndü acı qəhərə.
Onun yoxluğuna fərman verildi,
Həkim fitnəsiylə, hiylə quruldu.
Bu tələyə düşən dönmədi geri,
Stalin metodu, dillər əzbəri.
Hər şey hazır idı, ayrılmış zaman,
KQB generalı, düşünür hər an.
Bu sistem çoxların aldı apardı,
Çox ana oğulçün fəryad qopardı.
-Qurbanı olmaram, mən bu oyunun,
Geymərəm əynimə, əcəlin donun
Gizli riçaqları salaraq işə,
Rejimi ram etdi, bu düzəlişə.
Əqlinin gücüylə, darda qalmadı,
Onun etdiklərin bilən olmadı.
Yetmiş il yaşmış, dəmir caynaqdan,
Qurtardı təmkinlə, bir an durmadan
Rejim qandalını qırdı Əliyev,
Rəqibin, öündə durdu Əliyev.
Dumanlı fikirlər qaranlıq günlər.
Necə çətin idı baxın o, anlar.
Düşünür Əliyev, düşünür bir-bir
Elindən kəməyə kimsəsi gəlmir,
Zirvədən boylanıb geri baxanda.
Ürəyindən, qara qanlar axanda,
Təkkilikə gəlməşdi çətin yolları.
Zirvədə boşalır igid qolları,
Yaratdıqıñ ölkə, qurduğu vətən.
Ona rəqib olub, arxa cəhbədən.
Bir ölkə başında, dursa hərəsi,
Nankor bəsət qursa, olmaz bəhrəsi.
Qoyunun cildinə girsə canavar,
Niyyəti ki, pisdir, pisdən pis nə var.
Taxtı-tac başına gətirdikləri,
Əfi ilən olub yetirdikləri.

Dönüş

Tarix tamam olur, çürüyür ölkə,
Parça-parça olur, olur on tikə.
Vətənə qayıdır dərdi sər ilə,
Döyümlü təmkinli həm sobir ilə.
Hakimlik hərisi başda duranlar,
Düz yoluñ üstündə tələ quranlar.
Yaxşı qarşılımır, məşhur insani,
Yaradıb yaşadan Azərbaycanı.
Əliyev gələrsə xalq sevir onu,
Xalqın sevimliyi, o, el vurğunu.
Düşünüb baş-ayaq məclis qurdular,
Sinan ürəklərə yara vurdular.
Düşmənə qoşulub, mərd təklədilər,
Dərdinin üstüne, dərd yüklədilər.
Qurub yaratdığı Bakı şəhəri,
Saxlaya bilmədi getdi gövhəri.
O, gündən xəcalət qalmışdı Bakı,
Dərin xəyallara dalmışdı Bakı.

Naxçıvan xalqı Heydər Əliyevi qarşılıyır

Ana ilə vətən, elə anadır,
Müqəddəs yaranan layla, sonadır.

Vətən müqəddəsdir, ana müqəddəs,
Bunları bilməli, yaşayan hər kəs.

Sevinir bağçası sevinir gülü
Onu qarşılıyır Naxçıvan eli.
Xalq üçün sevincli-şənli o anlar,
Kəsillər birbəbir səyisiz qurbanlar.
Toy bəsət qurulur, tonqallar yanır,
Qönçələr gül açır, güllər oyanır.
El yiğilir dağ oynayır yerindən,
Namərdə dağ vurur, sinə sərindən.
Xalqın gözü tərzidir, məşəl var,
Bunu biza hər an demiş, atalar.
Heydər ilə xalq birləşdi, o andan,
Şübhələr doğurdu, Azərbaycandan.
Xalq seçir ozuna ali rəhbəri,
Səsinə səs verir vətənpərvəri.
Heydər baba, heydər baba nəgməsi,
Yayılır aləmə, əllərin səsi.
Xalqa pay göndərir onu yaradan,
Qurtarsın ölkəni düşdüyü dardan.

Azərbaycanda vəziyyət

Tətillər başlamış durub zavodlar
Bakını bürüyür sayışan odlar
Sovet nəzarəti çıxıb ölkədən,
Təlatüm bürüybütün vətəni.
Hakimlik eşqinə düşüb hər yetən,
Səsinə səs verir yoldan ötnə.
Qarşıq bu ölkə, qarşıq diyar
-Mən hakim olaram, çətin ki, nə var.
Deyir hər yetən kəs qalxıb ayağa,
Hərc-mərclik yayılıb uca dağlara.
Tarix tamam olur çürüyür ölkə,
Parça-parça, olur, on tikə.
Yeni partiyalar, yeni başqanlar,
Ayağa qalxmışdı, kündə yatanlar.
Fəleyin küləyi, tərsə əsirdi,
Soyuğun saxtası insan kəsirdi.
Başda oturam biləndə apdal
Düşmən zərbələri vurdur dalbadal.
Xocalı dəhşəti, xocalı qanı,
Yamanca sarsıtdı Azərbaycanı.
Qırıldı qız-gəlin getdi namus, ar,
Bundan ləzzət aldı, satqın nadanlar
Ruslarla birləşib erməni cəllad,
Bir qırğın törədib, aldı yeni ad.
Minlərlə insanın alıb canını.
Axıtdı çöllərə insan qanını.
Alışib yanındı, meşə dağ-dərə,
Daglıq qacırırdı, hərə bir yerə.
Qaranlıq gecədə, meşə yolları,
Pusquya düşürdü qadın qolları.
Girov gedənlərin xəcalət halı,
Xəyanət qurbanı oldu Xocalı.
Qrup-qrup olub, əldə silahlar.
Dünyanı edərik, düşmənlərə dar,
Deyib bəy papaqlı, böyük vədələr.
Yağdırır durmadan yersiz hədələr,
Cəbhədən-cəbhəyə gələn bızlərik.
Ermanı başını əzən bızlərik,
Biz hakim olarsaq, ölkəni bir an
Qaldırıraq yerdən, göyə durmadan.
Azəri türkük, türk türkmən nədir,
Rusa qan uddururuq, İранa qəbir.
Ordakı xalqımız qalxın ayağa,
Azəri olmalı İranda ağa.
Bol-bol vədlər, verib gələndə başa,
Şuşa-Laçın ilə getdilər qoşa.
Tarixə yazılıdı, on yeddisi may,
Qartallar diyari saldı, hay-haray.

Xəyanət qurbanı, biz bu ölkənin
Həmin gün bayramın, etdi cəbhənin.
Laçın verilən gün, cəbhənin taxtı
Vəsifə həsrətin, açıldı baxdı.
Laçınlı igidlər xəcalət qaldı,
Əlləri qoynunda xəyalal daldı.
Aylarla- günlərlə həməl etdilər.
Neçə şəhit verib sinə çatdilar.....
Xəyanət savaşın düşərək başa,
Əlləri çıxırırdı, Laçından boş
Laçının şöhrəti söndü dedilər.
Laçın bayatiya döndü dedilər.
Dağlar zirvəsində igidlər tacı,
Yağı tapdağına döndü, Laçının.
Səni unutmağım, zəhərdən acı,
Xalqı aldadaraq, aćmışıq bəla.
Surətin qoşunu Lökbata nadadir,

Həsrətdən ürəyim yandı, Laçının.
Sərt keçilməz dağlar, bəndlər, bərələr.
Çox ucuz satıldı dərin dərələr.
Qız -gəlinin, saçın qara hörələr,
Parlayan ulduzun söndü, Laçının.
Xəritəni çizim baxsın baxarı,
Güləbirdən başlar, üzü yuxarı.
Həkəri çayında sular axarı,
Görənlər cənnət tək sandı, Laçının.
Uca zirvələrə Çalbayır dağı,
Minkəndə İstisu, aranı bağlı.
Ərinməzdə igidlərin oylığı,
Oylaqların indi qandı, Laçının.
Qaranlıq dərədən Yedibölüyə,
Meşələrdə rast gələrdim əliyə.
Qorcu-Dambulaqdan, Şəlvə dərəyə,
Obaların şöhrət-şəndi, Laçının.
Hamisin sayarsam, yüz otuz kəndi,
Bir dastana sığmaz bərəsi- bəndi.
Satqın fitnəsiylə, düşmənin fəndi,
Dəyişdi adını, dandı, Laçının.
"Qara qapı" deyilmişdi adına,
Səndə getdin oyunların oduna.
Mərd igidlər bir gün çatar dadına,
Qərib balam içər andı, Laçının.
O, gündən bu günə Qərib olmuşam,
Sevimli vətəndən, ayri qalmışam.
"Dəmir Qapı" getdi açıldı yollar,
Keçilməz məşələr, tikanlı kollar.
Laçının dalınca Qubadlı getdi,
Millət qacqın oldu ah-fəqan etdi.
Füzuli-Cəbrayıl qopdu yerindən,
Zəngilan təkləndi sərasərindən.
Təklənib qovuldu İrana sarı,
Bu fəlakətə baxıb görəydi bəri.
Müsəlman hümməti, din qardaşımız,
Verməyə qaçqına, yoxdu aşıımız.
Buyurdu baş bilən ölkə sərvəri,
Haylayıb keçirdi Arazdan bəri.
Kəlbəcərin zülmü, tarixə düşdü,
Onlar çıxan zaman, soyuq bir qıṣdı.
Hay-haray, qışqırıq insan səsindən,
Daşlar titrayırdı, el nələsindən.
Keçilməz qayalar, yolları bağlı,
Qaldılar köməksiz, sinəsi dağlı.

“ÜÇÜNCÜ YUXU” POEMASINDAN BİR PARÇANI OXULARA TƏQDİM EDİRƏM

Dərdimiz -odumuz şirin cudadır.
Yerlərə, göylərə düşüb ahımız,
Sizsiniz müqəddəs qibləgahımız.
Beynimiz qan olub, cavan olmuşuq,
Qurtarın bələdan, darda qalmışq.

Hakimlik hərisi başda duranlar,
Heydər Əliyevə tələ quranlar.
Yamanca düşüblər ələ-əyağ'a,
Yalvarıb, yapışib dur gəl ay ağa.
-Sən elə dahisən, bənzərsən dağa,
-Bilmədik, keçmişik səndən qabağ'a.
Bir günah nədir ki, bağışlamağa.

Bakıda vəziyyət

Vətən parça-parça didərgin hali,
Düzəltmək olarmı, bu qalmaqalı.
Silahlı bandalar, qruplaşmalar,
Millətin oğlunu, malını talar.

Qoçular başçısı olub qəhrəman,
Gündə qan qoxusuna gəlir ay aman.
Aclıqla, səfələt alıb, ölkəni,
Yamanca qorxuya salıb ölkəni.
Xarici ölkələr, bir məngənətək.
Sixirdi, dağılsın, olsun təkbətək.
Bu yandan Rusiya, o yandan İran,
Erməni qarşısından, golur durmadan.
Dağılmış ölkənin bağı-bostanı,
Türklərə, düşməndü südü-ayrımı.
Guya deyirdilər, açıb aranı,
Sovururuq başına, qarı-boranı.
Boş vədlər ilə, türklər bir soydur,
Başların altına mütəkkə qoydu.
Bir vaxt ayıldı ki, papaqlı başlar,
Oyunu uduzub, bir-birin daşlar.
Oturub baş-ayaq məclis qurdular,
Bir-birin suçlayıb, üzə vurdular.

Alimi, müəllimi, ağsaqqal olan,
Vətənin dərdində, qeydinə qalan.
91-lər olan qrup yarandı,
Dedilər ölkəmiz artıq virandı.
Minnətə getdilər Bakıya dönsün,
Bu dava, bu atəş, bu alov sönsün
Götür-qoy elədi, bir xeyli zaman
Vətən basilıq, keçibdi dövran.
Düşmən qarşısına, çıxmamasam əger,
Xalqıma misilsiz zərbələr dəyər.

Bir az da gec qalsam Azərbaycanı,
Qurtara bilmərik olsa yüz canı.
Verdiyi sözlərə əməl edrək,
Atalar sözləri söylədi gərək.
Ömrümün qalan hissəsini mən,
Xalqıma verəcəm eñitsin Vətən.
Gelişin gözlədik o vaxt, o anda,
Qayıdı xilaskar dar bir zamanda.

Bakıya dönüş

Binə limanında bir çaxnaşma var,
Dağlıb buludlar, açılıb yollar.
Təyyarə göylərdən yera enərək,
Bu xalqa, Vətənə layiqli gərək
Dağılan ölkənin namus arını,
Qurtarmağa gətirib xilaskarını.
O ağır təyara yera aldı yan.
Əllərdə gül-ciçək meydən al-əlvən.
Xalq qarşılıyır müdrik insani,
Dünyaya bir olan, səhrəti -şəni
Açılr qapılar, görünürlər Günsəs,
Qişqırır insanlar, sevicdən atəş.
Salamlar-salamlar Heydər babaya,
O günəş işıqlı, nurlu simaya.
Səni sevənlərin, heç gəlməz saya
Səni çox görməsin biza Xudaya!
Toplaşır başına, qoca cavan, qız,
“Xoş geldin” söyleyir hərə bir ağız.
Sən ey güvəcimiz, ey and yerimiz,
Sənə qurban olsun, biz hər birimiz.
Axişir kütlələr, gəlir durmadan,
Dərdini söyləyir ona ucadan.
-Xilas et qırğından, qardaş qanından,
Keçməsin cavanlar, şirin canından.
Ölkənin içi də çöülü də qandır,

Dağılan bu vətən bir xanimandır.
Bəylərin bəyliyi aldatdı bizi,
Səbri tükənən xalq gözləyir Sizi.
Hər eldə-obada ağlaşma-şivan,
Qardaş qırığının gəlir, Gəncədən.
Bilmirik dəfn edək şəhid olanı,
Yoxsa, cənəzəsi yerde qalanı.
Gedən torpaqların dərdini çökək,
Düşmən çıraqına nefitmi tökək
Şəhərdə yaranıb yeni bandalar,
Hər gecə qaratlır yeni can alar.
Naümidi millət xəcalət hali,
Bir oğul gərəkdi bu qalmaqalı,
Qoyması axmağa qardaşın qanı,
Qurtarsın bu dardan Azərbaycanı.

Milli məclisə seçilməsi.

Seçilib məclisə gələndə başa,
Əyləşib kürsüdə, etdi tamaşa.
Hərc-mərclik idi, məclisin işi,
Saymamazlıq olub insan vərdi.
Sənki məclis deyil, bazara bənzər,
Beşi oturursa, on beşi gəzər.
Papiros tüstüsü, boğur insanı,
Bunlara baxanın sixılır canı.

Ayağa qalxaraq, tribunadan,
Dahi xıtab edib, deyir ucadan,
-Siz xalqın adından bura gələrək.
Deputat secildiz eldən, təkbətək.
Millətin elçisi, xalqın vəkili,
Mədəni davranış, müləyim dili,
Gərək davranısla nümunə olsun,
Vətənin xalqının qeydində qolsın.
Danışanda dürr tökülsün dilindən,
Nəticələr çıxsın düz, əməlindən.
Köndələn oturub əyri baxırsız,
Biri-birinizə qara yaxırsız.
Otura bilmirsiz, iki-üç saat,
Sizdən dərs almalı qaynayan həyat.
Danışa bilmirsiz doğma dilinizi,
Xəbərdar edirəm, hər birinizi.
Ölkə dağılıbdi, olub tarimar,
Xalqın bu məclisə, ümüdürləri var.
Hamı dinlənilsin, danışın hər kəs,
İstəməyən getsin, yoxdursa həvəs.
Hər işə diqqəti, sərt davranışını,
Hamını sixirdi, bir sərt baxışı.
Qaydalar yaradı qanun evində,
Danışan hər natiq ana dilində.
-Buradan başlayır dövlətin işi,
Unudun dünəni, sizlər keçmiş.
Hərə öz işində durarsa möhkəm,
Qurub yaradarıq, azad bir vətən.

O gündən məclisə yarandı qayda,
Qanunlar yaranıb verirdi fayda.

Kadrların yığılması.

Səpi dərziyə ver, zəri-zərgərə,
Bilsin qiymətini anlasın hərə.
Bu aqıl kəlamla başladı işi,
Saf çürük elədi, ciyi bişmiş.
Fərمانlar verirdi, iş bacaranı,
Azəri xalqına sadiq olanı.
İş başına qoydu tapşırıdı bilin,
Ümid-dayaqsız dağılan elin.
Nazirlər, vəzirlər dəyişdi bütün,
Yarandı daxildə dəməndən sütün.
Əldə silah olan güc nazirini,
Ölkə dayağını baş vəzirini.
Yerbəyer elədi daxili işi,
Gərək unutmayaq, dünən keçmiş.
Başına toplayır, yetişdirməsin.
Nəzərə alırdı, xalqların səsin.
Komanda qururdu, kadr yiğirdi,
Kimlər samballiydı, kimlər ağirdı.
Paytaxtdan şəhərə, şəhərdən kəndə
Sistemi dəyişib, vururdu bəndə

Sabitlik arzuları.

Bu ölkəmiz dövlət kimi,
Tarixlərdə qala bilsə,
Bu vətəni düşmənlərdən,

Əsərətdən ala bilsə,
Güç gərəkdi qüvvətli əl,
Rəhbərinə, arxa dayaq,
Ölkəsinə, sadiq, gərək,
Çox təmkinli, hər an oyaq.
Vədə verib, silah ala,
Vədəsinə sadiq qala,
Sonunacan bu millətə,
Bəxtsiz olan bu dövlətə,
Əldə olan ixtiyarın,
Sadiq olan, ehtibarın
Ayıq ola, məkəm dura,
Zirehli bir qala qura.
Xalqımızın keşiyində,
Qəhrəmanlar beşiyində,
Can deyərək, eşidə can,
Çiçəklənsin Azərbaycanı.

Daxili işlər nazirinin təyini.

Milislər dəyişib, olubdu polis,
Elə bil saxsından, dəyərsizdi mis.
Süni generallar, böyük rütbələr,
Polis dəyərini endirir nələr.
Geyimlər dəyişik, rənglər dəyişik,
Nə işi bəlli dir, nə də ev eşik.
Özünə güvənən çıxır qabağa,
Hərə bir rəisdir, hərə bir ağa.
Polkovnik, leytenant, deyir ay qaga,
Polisin ordusu bənzəmir dağa.
Ölü iş rejimi, qayda saatı,
Bazar alverinə bənzər həyatı.

Çox nazir gəlməşdi daxili işə,
Bənzədi hamısı olan keçmişə.
Polisə olmadı intizam qayda,
Asayış keşiyi vermədi fayda.
Çox igidlərdə oldu, polis adıyla,
Çox şəhid də verdik, haray dədiyə.
Döyüşü polislər əli əsali,
Bir qayda olmuşdu elin misali.
Səngəri özünə yataq sanardı,
Qurunun oduna yaşı da yanardı.
Kimi kefdə idi, kimi alovda,
Qarışqı sistemdə bu qovhaqovda.
Ölənin halına yox idi qalan,
Polisin sursatı olmuşdu talan.
Çətinlik çəkirdi Ali komandan,
Xalqının yükünü çəkdiyi andan.
-Qaydaya düşməli polis ordusu,
Ortaya çıxmalı sözün doğrusu.
Etibarlı əldə olmalı silah,
Qurtarsın ölkədə, nalə ilə ah.
Keçmişdəki səhvələr təkrar olmasın,
Başlara qaranlıq fikir dolmasın.
Qiyamət o günü qopar mahaldan,
Silahın tuş gələ, sənə arxadan.

Yenə vərəqlədi yaddaş dəftərin,
Saf-çürük elədi, mənəli dərin.
Bu işə yararlı bir kadrimiz var,
Gərək biz də edək, ona etibar.
Sınaqdan çox çıxıb, hər qalmaqaldə,
Bir də hörməti var, eldə mahaldə.
Ona güvənirik, daxili işi,
Xatirimdədir mənim, onun keçmiş
.

Ramil Usubovu nazirliyə mən,
General rütbəsiylə, təin edirəm.
Möhkəm, əzəmətli, bir ordu qursun,
Özü komandan tək yüksəkdə dursun.
Aylar dolanaraq ötərsə zaman,
Asayış keşiyin çəksin durmadan.

İnam qalmamışdı, azad firavan,
Yol gələ, yol gedə, azad bir karvan.
Əsgər paltarıyla, polis libası,
Qaçaq-qlurdurayı onun vəfəsi.
Hami dinləyərkən televizor
Təzə xəbər idi millət azarı
Mən də dinləyirdim hər gün olanı,
Dəyişən ölkədə, gələn-gedəni.
Məni cəlb elədi alovlu bir səs,
Onu dinləməyə oytadı həvəs.
Gözəl amiranə, yüksək bir tonla,
Şirin ləhcəsiylə dəqiq aramla,
Elə danişirdi elə baxırdı

Sənki məclisə bir şimşək çaxırdı.
Görəsən bu kimdi - bizim ellidir,
Çox şirin danışır şirin dillidir.
Yüksək mənsəblidir, baxanda bəlli,
Yaşı çox deyildir, ya qırx, ya əlli
Düşündüm ya həkim, ya müəllimdir,
Ya da elm adamı, gözəl alimdir.
Qara qaşlarını gah çatıb durur,
Nöqsanlı işlərə, ehyamlar vurur.
Bir də dedilər ki, yeni nazirdir,
Daxili işlərdə yeni vəzirdir.
Əlimi-əlimə, vuraraq bərkədən,
Diksindi yan-yörə, qəfləti səsən.
Polisə bənzəmir bu nurani üz,
Bir aqıl kəlamı, dediyi hər söz.
O, çox yaraşdırı milli məclisə,
Dəyərli qanunlar qoyardı səsə.
Ancaq polisə də vardi ehtiyac,
Cörəyi yandırıb küllənməsə saç.
Ölkə yaratmağa, dövlət qurmağa,
Daxili sabitlik, ilkin bir səddir,
Sərhədi qoruyan, ordu qurmağa
Əsgəri qoşunlar vətənə səddir.

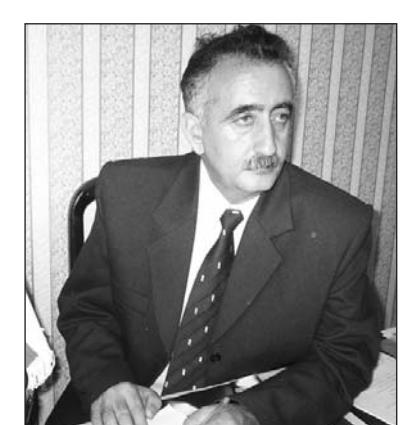
Atəşkəs

Cəbhəni ayırib cəbhəçilərdən
Özü də görünüb orduda hərdən.
Baxdı ki, gücümüz qüvvəmiz çoxdur
Sayımız çox isə, sanbalı yoxdur
Çiynində daşıdı yükünü elin,
Çox mahir plana uzatdı əlin.
Dayansın bu döyüş, bitsin bu təlaş,
Ölməsin insanlar, qurtarsın savaş.
Atəşkəs elədi durdu o andan,
Ağı -şivən səsi Azərbaycandan.
Qarışqı ölkədə silah və sursat
Şəxsi əllərdəydi, yox idi həyat.
Fərman verildi ki, silahlar gərək,
Yığılsın bu gündən ayadək.
Başqa bir fərmanla fərərilərə,
Ordunu bilərk tərk edənlərə.
Qaçan əsgərlərə yeddi il cəza,
İndi kim istəyər yolu aza
Öyrətdi əsgərin əsgər borcunu,
Göründü ölkədə savaşın sonu.
Silahlı quruplar böyük bandalar
Tərk silah edildi, qollarda qandal.
Ölkədə firavan başladı həyat,
Xalqımız sevindi qurdu toy-büsət.

“Bakının dərdi var”

Bakının dərdi var, Bakı xəstədir.
Könül intizarda, göz yol üstədir.
Soyuq divarlarda gülə nişanı,
Didib parçalayıp insan-insanı.
Səməd Vurğun.
O, vaxtdan ötsədə yetmiş -səksən il,
Bakının dərdini, yenə dərdli bil.
Qara qızıldandır Bakı topağı,
Cənnət olmaliydi, çəməni-bağı.
Dünya savaşında rekordlar vuran,
Qəhrəman şəhər tək arkada duran.
Sovetdən quru ad aldı yaşadı,
Neft səltənəti bir tamaşadı.
Ərəb ölkəsinə baxıb düşünsən,
Nefitin gəlhagəlin onda görərsən.
Neft səhəraları etmiş lalezərə,
Susuz boz çölləri olmuş çəmənzər.
Nefti olanlar, bəxtiyar olmuş,
Kasıbılıq atılmış, xəzinə dolmuş.
Bizim Bakımsza, miskin qalıbdı.
Küçələr qarışqı, hər yan bazarı,
Gəlhagəl-geṭəaget, alver azardı.
Mərkəzi bulvarlar olub çayxana,
Kazino qurulub, təzə meyxana.
“28 mayın” altıda bazar,
Bura gələnlərin çoxusu azar.
Metronun önündə bir çaxnaşma var,
Qiyamət gününə bənzəyir onlar.
Ət satan, küt satan, cir-cindir satan,
Alverdə mayaya haramlıq qatan.
Cəfər Cabbarlıdan bu mənzərəni,
Daşlaşmış büstündən gözü görəni.
Təəssüf eləyir, elə hey baxır,
Qəzəblənən ruhu yandırıb yaxır.
Hələ bu nədir ki, Səmədin bağı,
Yaman günə düşüb, bir sinə dağı.

(ardı var)

Ramiz QƏRİB

ÖMRÜNÜ-GÜNÜNÜ XALQIN

1993-2003-cü illərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti olmuş Heydər Əlirza oğlu Əliyev 1923-cü ildə Naxçıvanda anadan olub. 1939-cu ildə Pedoqoji texnikumu, 1957-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirib. 1941-1944-cü illərdə Naxçıvan MSSR-də SSRİ-nin Daxili Məsələlər Üzrə Milli Komissarlığında, 1944-cü ilin mayında isə Dövlət Təhlükəsizlik Orqanlarında çalışmağa başlayıb. 1964-cü ildə Heydər Əliyev Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədr müavini, 1967-ci ildən isə

seynov olmaqla qiyamçıların təzyiqi altında Bakını tərk edərək Heydər Əliyev paytaxta gəlir və Azərbaycan Ali Sovetinin sədri seçilir və bir neçə gün sonra Ali Sovetin qərarı ilə Prezidentin səlahiyyətləri ona verilir. Həmin ilin ok-

qayıtdıqdan sonra ölkədə sabitlik, əməknamələr yaradıb, qanunsuz silahlı qruplaşmaların fəaliyyətinə son qoyub. Ermənistən-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə nizamlanması və cəbhədə atəşkəsin elan olunması dövrü-

Yeni Azərbaycanın qurucusu

İstər Sovet hakimiyyəti illerində, istərsə də müstəqillik dövründə Heydər Əliyev Azərbaycanın inkişafı naminə elindən

Dahi şəxsiyyətin ke

Komitənin sədri təyin edilib. 1969-cu ilin iyul ayından Heydər Əliyev Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin I katibi seçilib. 1982-1987-ci illərdə SSR Nazirlər Soveti sədriinin I müavini vəzifəsinə yüksəlib, eyni vaxtda, 1986-cı ildən SSR Nazirlər Soveti Sosial-İnkişaf Bürosunun sədri olub. 8-11-ci çağırışlarda SSRİ Ali Sovetinə deputat seçilib. 1987-ci ildə təqaüdə çıxsa da, 3 ildən sonra yenidən siyasetə qayıdır. 1990-ci ilin yanvarında Bakıda qanlı hadisələr dövründə Heydər Əliyev Azərbaycan SSR-nin Moskvadakı nümayəndəliyinə gələrək Qorbaçov siyasetinə qarşı kəskin çıxış edir. 1991-ci ilin iyulunda isə Heydər Əliyev Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası sıralarından çıxır.

Vətənə qayidian Heydər Əliyev 1991-ci ildə Naxçıvan MR-nin Ali Məclisinin sədri seçilir. 1993-cü ilin yayında Azərbaycanın Prezidenti Əbülfəz Elçibəy başda Sürət Hü-

tyabrında isə Prezident seçilir.

Dövlətə başçılıq edən Heydər Əliyev Qarabağda müharibəni dayandırır, "Ösrin müqaviləsi"ni imzala-

nün başlanması onun adıyla bağlıdır. Avropana Qərbin diplomatik dairələrində onu sabitliyin qaranti və yeni iqtisadi islahatların aparıcısı kimi tanı-

gəleni əsirgəməyib. Xüsusilə də son on ilde Azərbaycanda dövlət quruculuğu sahəsində onun rolü müstəsnadır. Heydər Əliyev respublikam-

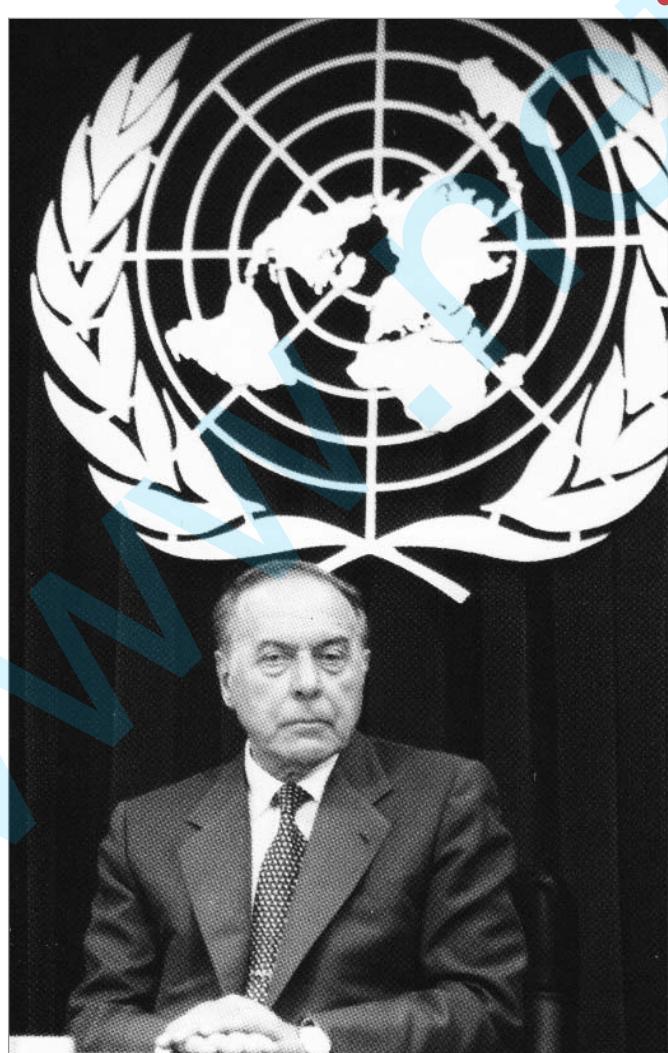
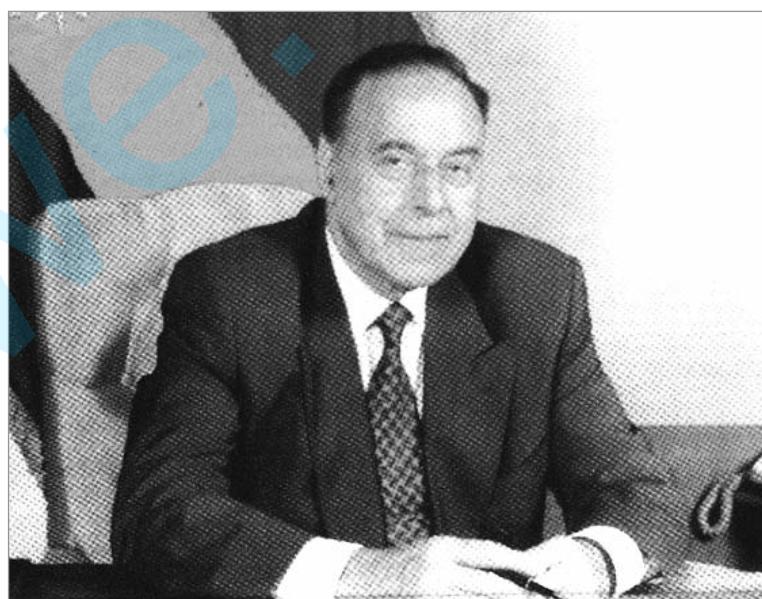
yır, 1998-ci ildə isə yenidən Prezident seçiləndən sonra "Ösrin tikintisi" - Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəmərinin tikintisinin təşəbbüskarı olur. 2003-cü ilin Prezident seçimlərində isə son anda İlham Əliyevin xeyrinə namizədiyi geri götürür. Heydər Əliyev müstəqillik dövründə yenidən hakimiyyətə

yırlar.

Heydər Əliyev bütün ömrünü Azərbaycan xalqının xoşbəxt gələcəyinin qurulmasına həsr edib. Azərbaycan tarixinin təxminən 34 illik bütöv bir dövrü onun adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyevin işqılı xatirəsi Azərbaycan xalqının yaddaşında daima yaşayacaq!

zin ilk prezidenti olmasa da, onun dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi, bir növ yenidən qurulması istiqamətində göstərdiyi səylər əvəzedilməzdir. Təsadüfi deyil ki, onun adının qarşısına artırılan və ən çox istifadə edilən ifadələrdən biri də "Yeni Azərbaycanın qurucusu" sözləridir.

A HƏSR EDƏN DAHİ İNSAN

90-ci illerin əvvəllərində SSRİ-nin məngənəsindən yenicə çıxan və özünün ilkin müstəqilliyyindən 71 il aralı qalan Azərbaycanın dövlətçiliyinin restavrasiyasına öndərlik edə biləcək və böyük təcrübəyə malik bir insana olan ehtiyac özünü açıq şəkildə bürüzə verirdi. Sovetlər İttifaqı son anlarını yaşısa da, onun məkrili rəhbərləri müstəqilliyyə can atan respublikaların qarşısına müxtəlif əngəllər çıxarmağa cəhd göstərildilər. İstər Ermənistən azərbaycanlılarının deportasiyası, istərsə də, 20 Yanvar faciəsi bu əngəllərin təzahürü idi. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, xalqımızın iradəsi və azadlıq eşqi qəhrəman övladlarının qanı bahasına müstəqilliyi təmin etdi. Lakin müstəqillikdən sonra daha məsuliyyətli bir proses başladı. Çünkü müstəqilliyi qorumaq onu əldə

mərkəzə tabe olmaqdan boyun qaçıran bir qrup qüvvəni zərərsizləşdirdi. Daha sonra müxtəlif səpgili islahatlar həyata keçirməklə böyük quruculuq işlərini davam etdirdi. Heydər Əliyevin onilliklərə söykənən təcrübəsi və uzaqqorənliyi iqtisadiyyat, milli siyaset, mədəniyyət və digər sahələrin yeni məzmunda formalasdırılmasına xüsusi kömək göstərdi. Onun məqsədyonlu səyləri nəticəsində yeni Azərbaycan quruldu, Sovet Azərbaycanından tamamilə fərqlənən yeni məzmunlu Azərbaycan çıxəklənməyə başladı.

Heydər Əliyev dövlətçiliyin təməllərini sarsılmazlığını elə təmin etdi ki, bu gün hər bir sıravi Azərbaycan vətəndaşı bu sistemin uzun müddət yaşayacağına inanır.

Hazırladı:
Tahir SÜLEYMAN

etməkdən daha çətin idi. Bu mənada dövlət strukturlarının möhkəmləndirilməsi xüsuslu əhəmiyyət kəsb edirdi. Heydər Əliyev məhz bu məqamda Naxçıvandan Bakıya rəsmən dəvət edildi. O andan etibarən Azərbaycanın dövlət quruculuğu sahəsində canlanma müşahidə olunmağa başladı. Hər şeydən əvvəl, o, daxildə Azərbaycanın bütövlüyünə xələl getirməyə çalışın və

Heydər Əliyev 89

ANIM GÜNÜ

XÜSUSİ BURAXILIŞ

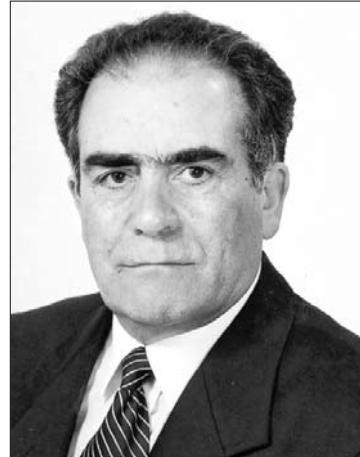
ANIM

Bu gün Ulu Öndərimizin anım günüdür. Xalqımız sevimli övladını ziyarət etmək üçün sübh tezdən əllerində tər qərənfillər, qızıl güllərlə axın-axın Fəxri Xiyabana, Ulu Öndərimizi ziyaret etməyə gedirlər.

Bu dahi insan Azərbaycan xalqının xoşbəxtliyi, onun dövlətçiliyinin və müstəqilliyinin qorunub saxlanması və möhkəmləndirilməsi yolunda gecə-gündüz çalışaraq özünü, sözün əsl mənasında şəhid etdi. 1990-1993-cü illərdə öz canından artıq sevdiyi və 70-ci illərdə onun şöhrətini bütün dünyaya yaymış bu dahi şəxsiyyət doğma Vətəni Azərbaycanın başının üstünü qara buludlar aldı, dövlətimizin yox olmaq, əyalətlərə parçalanmaq, vətəndaş müharibəsi, qardaş qırğını təhlükəsi ilə üzüze qaldığı, anarxiyanın, həcmərcliyin, xaosun, separatçılığın, etnik münaqışların baş alıb getdiyi, erməni təcavüzkarlarının yeni-yeni hədələrinin davam etdiyi bir vaxtda onun xalqımızı mütləq əksəriyyətinin təkidli tələbi ilə yenidən respublikamızın rəhbərliyinə qayıdışı Azərbaycanı və milləti qaćılmaz fəlakətlərdən

xilas etdi.

Azərbaycan xalqının min illik arzusunu tarixi reallığa çevirmiş xalqımızın qurbanlar bahasına əldə etdiyi müstəqilliyi zamanın çətin və keşmə-keşli sınaqlarından çıxarıb, onu qoruyub saxlayan, sivil dünyanın və Avropa ailəsinin bir üzvüne çevirmiş Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 34 il ərzində sevimli prezidentimiz Heydər Əliyevin xalqımızın tərəqqisi naminə göstərdiyi bü-

ve bu sahədə aparılan uğurlu iqtisadi siyaset nəticəsində ölkə iqtisadiyyatının inkişafında özel sektorun rolu və yeri də ildən-ilə artır və indi o, mühüm rol oynamaya başlamışdır.

Müstəqillik illərində ən çox yadda qalan və cahanşumul əhəmiyyət kəsb edən hadisələr arasında 1994-cü ilin may ayında atəşkəsə nail olunması, həmin ilin sentyabrında dünyanın aparıcı neft şirkətlə-

idəre statusu verilməsi və s. bu kimi onlarca hadisənin adını çəkmək olar.

Möhtərem Cənab Prezident! Atanızın yolunu davam etdirərək, "Mən hər bir Azərbaycan vətəndaşının Prezidenti olacağam" vədini verməklə Siz prezident seçildiyiniz ilk günlərdən xalqımızın ürəyini fəth etmiş, onlara qolqanad vermisiniz. Allah hamımız üçün əziz olan atanız Heydər Əliyevə rəhmət eləsin! Qəbri nurla dolsun!

Heydər Əliyev tekçə Azərbaycana deyil, bütün bəşəriyyətə məxsus olan əlməz qüdrətli şəxsiyyət idi. Biz onun əməllərinin, arzularının, yarımqıq qalmış işlərinin reallaşması və yerində qoyub getdiyi layiqli varisi - Sizin İlham Heydər oğlu Əliyevin qarşıya qoyduğu bütün vəzifələrin laiyinqərək yerinə yetirilməsi üçün əlimizdən gələni edəcək, həmişə Sizi dəstəkləyəcək və öz işimiz, əməllərimizlə Sizə arxa olacağıq. Qoy Ulu Tanrı Sizi qorusun.

Dərin hörmətlə
Azərbaycan Milli EA
İqtisadiyyat İnstitutunun
direktoru,
AMEA-nın müxbir üzvü,
i.e.d., professor
Şahbaz Muradov

O ÖLMƏZDİR

tün xidmətlər göz qabağındadır və onları saymaqla qurtaran deyil. İkinci dəfə respublika rəhbərliyinə qayıldığı ilk gündən Heydər Əliyev Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi isləhatların və cəmiyyət həyatında baş verən bütün köklü dəyişikliklərin və yeniliklərin təşkilatçısı, İlhamvericisi və istiqamətləndircisi olmuşdur. Müdirlik rəhbərimizin gərgin əməyi, səriştəsi, böyük təşkilatçılıq qabiliyyəti, uzaq-görən daxili və xarici siyaseti nəticəsində ölkəmizin ilk Konstitusiyası yaradılmış, ilk dəfə demokratik yolla aparılan prezident seçimləri keçirilmiş,

ictimai-siyasi sabitlik bərqərar olunmuş, ölkədə yaşayan bütün millətlərin dostluğu və qardaşlığı təmin edilmiş, ana dili mərəbə olunmuş, dövlətçiliyimiz və müstəqilliyimiz üçün böyük əhəmiyyəti olan atəşkəs haqqında razılışma əldə olunmuş, Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi yaşaması üçün ilkin şərait yaradılmış, onun şəxsi göstəricisi, təşəbbüs və rəhbərliyi ilə hökumətin iqtisadi programı işlənib hazırlanmış və indi müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməkdədir.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi ilə ölkəmizin bazar iqtisadiyyatına keçməsi

ri ilə "Əsrin Müqaviləsi"nin imzalanması, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin tikintisinin reallaşması və işə düşməsi Azərbaycanda milli birliyin və sabitliyin təmin edilməsi, əlibbamızın və ana dilimizin bərpası, iqtisadi yüksəlişə nail olunması, qüdrətli ordu qurulması, dünyanın bütün ölkələri ilə hərtərəfli əlaqələrimizin yaradılması və inkişaf etdirilməsi, Azərbaycanda elmin və təhsilin inkişafına qayğıının artırılması, dağılmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qalmış Elmlər Akademiyasının Milli Elmlər Akademiyasına çevriləməsi və ona ən yüksək elmi

XİLASKAR

Xalqa bir belə, faciə üz vərəndə Böyük Yaradan onu xilas etmək üçün tarixi şəxsiyyətlər, xilaskarlar göndərirlər. Onlar ilahi qüdrət və nurla göndərirlər və xalqın yoluna işq saçır, qurtuluş yolunu göstərir. Heydər Əliyev belə şəxsiyyətlərdən idi. O, böyük siyasetin memarıdır. Siyasət isə elektrik cərəyanına bənzəyir. Hər ikisində birçə səhv, bircə diqqətsizlik ağır nəticələr verir. 30 ildən artıq Azərbaycana rəhbərlik edən Heydər Əliyevin daxili və xarici siyasetdə nəzərə çarpacaq bir səhəvə yol verməməsi onun dahiliyinə dəlalət edir. Heydər Əliyev Azərbaycan reallığında böyük hadisə, bir epoxadır. Heydər Əliyev bir fenomen və tarixi şəxsiyyət idi. Onu sahilsiz, bir ümmana bənzətmək olar.

Azərbaycan xalqı qarşısında Heydər Əliyevin xidmətləri ölçüyə gəlməzdir. Onun bütün xidmətlərini bir yana qoyaraq, təkçə XX əsrin 90-cı illərində xalqı vətəndaş qarşılardan, dövləti parçalanmaqdən xilas etməsi tarixi hadisə idi.

Mənə qalınca, onun ən böyük xidməti bir çox Afrika və Asiya ölkələrində baş verən daxili çaxnaşmalar, çevrilişlər nəticəsində dövlətin dayaqlarının laxladılması oyunaq dövlətə çevriləməsi kimi çox qorxulu

halın Azərbaycanda baş verəməsini müdrikliklə qarşısını almazı olmuşdur. Heydər Əliyevi ən uca dağ zirvəsinə bənzətmək olar. Aralandıqca, uzaq-laşdıqca onun möhtəşəmliyini hamı görəcək. Bununla bağlı çox ciddi bir məsələyə də toxunmaq istərdim. Bəzi istisnallarda Heydər Əliyev haqqında tələm-tələsik yazılmış kitablar meydana gəlib. Onun haqqında fundamental əsərlər, tədqiqat işləri təfəkkür sahibi olan tədqiqatçılarını gözləyir. Heydər Əliyev yaradıcı adamlara, elmimizə, ədəbiyyatımıza, incəsənətimizə ümumiyyət və mədəniyyətimizə böyük qayğı göstərirdi. Özü yaradıcı adam idi. Hər şəxse çox maraq və diqqətlə qulaq asındı. Yaxşı yadimdadır, 2000-ci ildə Lökbatanda İlham Əliyev

cənablarının təşəbbüsü ilə Qarabağ şəhid ailələri və əllər üçün tikilmiş ilk binanın açılışında çıxışımı necə diqqətlə dinləyirdi.

Nedənsə Heydər Əliyev deyəndə mənim gözlərimin önünə Atatürk-Atatürk deyəndə Heydər Əliyev gəlir. Onların gördüyü tarixi işlərin miqyasında da, özlərində də, gözlərində də bir oxşarlıq vardi.

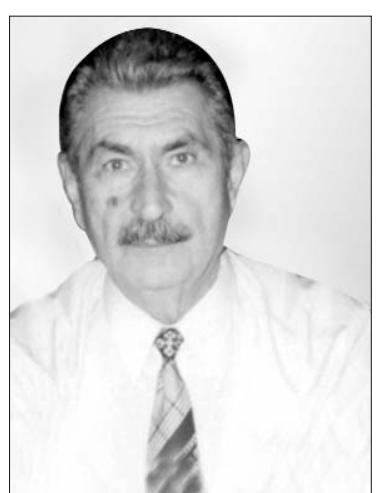
İnanmaq olmur ki, Heydər Əliyev əbədiyyətə qovuşub. Nə edəsən ki, Heydər Əliyevin də çox sevdiyi Səməd Vurğunun dediyi kimi, "sehri bir ələm olan, bir yandan boşalıb, bir yandan dolan" fani dünyanın öz qanunları vardır. Təsəllini onda tapırıq ki, dövlətçiliyimiz Heydər Əliyevin sayesində möhkəm özül üzərində bərqərar olub. Qatar sürət götürüb. Sükan arxasında Heydər Əliyevin işini və kursunu ləyaqətlə davam etdirməyə qadir, onun laiyqli oğlu, Prezidentimiz İlham Əliyev durur. Burada bir arzumu da bildirmək istərdim, şübhə yoxdur ki, qədir bilən xalqımız böyük insan Heydər Əliyevin xatirəsini əbədiləşdirmək üçün təkliflər irəli sürəcəkdir.

Mən bir ziyanlı kimi arzu edərdim ki, Dağüstü parkın ən yüksək yerində onun əzəmətli heykəli ucaldılsın. Bu hamının ürəyindən olardı

Qəzənfər PAŞAYEV
Filologiya Elmləri doktoru, professor

Heydər Əliyev xoşbəxt insan idi

İnsan kütləsinin içərisində növbədə dayanan zaman Heydər Əliyevə xalqın hədsiz məhəbbətinin bir daha şahidi oldum. Doğrudan da Heydər əliyev xoşbəxt insan idi. Körpədən ağsaqqala qədər Heydər əliyevə olan sevgi məni heyrətə saldı. Heydər Əliyev Azərbaycanın Atatürkü idi. Azərbaycan xalqının sevimli oğlunu, Millət Atasını bu gün ziyarət etdi. İnsan axınının ardi-arası görülmüşdür. Bu xalqın Ulu öndərə məhəbbətindən irəli gəlir. Azərbaycanı düşdüyü bələlərdən xilas edən, beynəlxalq aləmdə nüfuzunu yüksəldən və ölkəni böyük dövlətlərin sırasına daxil edə bilən öndərimiz xalqın ürəyində əbədi yaşayacaq. O, bütün türk dünyasının sevimliyi idi. Mənim 82 yaşım var. Onun kimi xalqını sevən, bütün insanlara diqqət və qayğı göstərən ikinci şəxs tanımadım. Heydər Əliyevin

parlaq işləri barəsində saatlarla danışmaq olar. Allah-Təala qismət etdi ki, mən də Heydər Əliyevin dövründə yaşadım. Bu, bizim üçün ən böyük xoşbəxtlikdir. Bu gün Azərbaycan xalqının ürəyindəki kədərlə üzündəki iftixar hissi birləşib. Hesab edirəm ki, bu, analoqu olmayan bir hadisədir. Dünya Azərbaycanlılarının Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri kimi ona ulu Tanrıdan rəhmət dileyirəm.

Söhrab TAHİR,
xalq şairi.

VƏTƏNƏ, XALQA HƏSR OLUNMUŞ ÖMÜR

Xatirələr unudulmur

Ömrümüzə, günümüze, təleyimizə, gələcək həyatımızın xoşbəxtliyinə istiqamət verən, Azərbaycan xalqının tarixində müstəsna yeri olan xilaskarımız Ulu Öndərimiz Heydər Əlirzə oğlu Əliyev 1923-cü il mayın 10-da Naxçıvan şəhərində anadan olmuşdur. Təhsilə böyük qiymət verən Dahi Atamız orta məktəbi bitirdikdən sonra Naxçıvan şəhər Pedaqoji Texnikumunda və Azərbaycan Sənaye İnstitutunda təhsilini davam etdirmişdir. Sonra Leninqrad Ali Təhlükəsizlik xüsusi məktəbinin və Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirmişdir.

Gənc yaşılarında Naxçıvan Xalq Daxili İşlər Komissarlığında, sonra Naxçıvan Xalq Ko-missarları Sovetində əməkdaşlığı başlayan Ulu Öndərimiz, 1944-1969-cu illərdə Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Komitəsində sədr müavini, sonra isə sədr vəzifəsində çalışmış, ona generalmayor rütbəsi verilmişdir. 1969-1982-ci illərdə Azərbaycan dövlətinin rəhbəri, 1982-1987-ci illərdə Sovetlər İttifaqı Siyasi Bürosunun üzvü, Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini, 1990-1993-cü illərdə Naxçıvan Ali Məclisinin sədri kimi məsul vəzifələrde çalışmış, SSRİ Ali Sovetinin (8, 9 və 10-cu çağırışların) deputati seçilmiş, 9-cu çağırış SSRİ Ali Soveti İttifaq Sovetinin sədr müavini, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputati (7, 8, 9, 10-cu çağırış) və Respublika Ali Soveti Rəyasət Heytinin üzvü olmuşdur. 4 dəfə "Lenin Ordeni" və "Qırmızı Ulduz" ordeni, eləcə də coxşayıllı medallarla təltif edilmişdir.

Azərbaycanın Ümummilli Lideri, Dahi Şəxsiyyət Heydər Əliyev Atamız 1993-cü il iyun ayının 15-də yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş və ömrünün sonundakı çox sevdiyi Vətəninə rəhbərlik etmişdir.

Sovetlər İttifaqının tarixində xüsusi yeri olan, 30 ildən artıq Azərbaycana rəhbərlik edən, Vətəninin herətəfli inkişafına, tərəqqisine nail olan, onu bütün dünyaya tanıdan, müstəqil Azərbaycanın qurucusu, Türk dünyasının dahi atalarından biri olan Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev 2003-cü il dekabr ayının 12-də vəfat etmişdir.

Dahi şəxsiyyətlər yetirən millət, həqiqətən, uludur. Belə şəxsiyyətlər qabiliyyəti, xa-siyəti və yaradıcı fəaliyyəti milletinin firavan və xoş sabahı üçün möhkəm zəmin yaradırlar. Türk dünyasının ata-babaları arasında xüsusi yeri olan, nadir zəka sahibi Atamız Heydər Əliyev belə bir şəxsiyyət idi.

1969-cu ildə Azərbaycana rəhbərlik etməyə başlayan Heydər Əliyev həzrətləri qısa bir müddətə milletinin təhsilini, elmini, mədəniyyətini, ölkəsinin sənayesini, kənd təsərrüfatını inkişaf etdirmişdir. Onun gələcəyə ünvanlanan çıxışları, aldığı qərarlar və fərمانlar Azərbaycan türkünü daim şöhrətləndirmiş, Azərbaycanı ireli aparmışdır. O, Azərbaycanın qədim tarixini olduğu kimi dünyaya çatdırmaqla xalqının ulu-luluğunu, dünyaya çox sayıda dahi şair, yazıçı, alim və qəhrəmanlar verdiyini bayan etməklə bütün dünya millətlərini öz millətinə ehtiramla yanaşmalarını təmin etmişdir.

Sənət və sənətkarın, ədəbiyyat və incəsənətin, poeziyanın qədir-qiyəmətini bilən Ulu Öndərimiz Vətəninin görkəmli sənətkarlarını, gözəl sənət incilərini himaya edərdi. Azərbaycanın məşhur bəstəkar Fikrət Əmirov: "Yaşlımızın çox yaxın olmasına bax-mayaq, Heydər Əliyevi mən

özümə ata bilirəm. Dünyaya gəldiyim gündən mən heç kəsdən Heydər Əliyevdən gördüğüm qədər qayğı görmədim. Yaradıcılıq səhnəsində son-on on iki ildə qazandığım bütün nailiyətlər üçün özümü ona borclu hesab edirəm. Sən bu qızıl ulduza elə-bələ baxma (F.Əmirov Sosialist Əməyi qəhrəmanı iddi), bizim işlerimizin çoxu Rusiyadan, Moskvadan aşır. Hər yerdə bu ulduza görə qapılar üzümüze taybatay açılır. Başqa respublikaların sənətkarları bizə qibə ile baxırlar, bilirsən nəyə görə? Bu ulduza görə yox, rəhbərimizin Heydər Əliyev olduğuna görə, - demmişdir.

Ümummilli Liderimiz məşhur şair Nizami Gəncəvinin məqbərəsinin yenidən qurulması və onun 840 illiyinin qeyd olunması məsələsini Azərbaycanın mərkəzi aparatında qərara aldı. Yubiley münasibəti ilə dahi şairin adını daşıyan küçə başdanbaşa

Atamız Heydər Əliyev daim diqqət mərkəzində saxlayır, bu prosesdə mümkün qədər səmərəli istifadə olunması qayğısına qalır, bir çox cətin məsələlərin həllinə özü müdaxilə edirdi. Ulu Öndərimiz bu istiqamətdəki xidmətlərini yubiley şəhərkarlarının birində dünyaca tanınmış şair Oljas Süleymenov belə qiymətləndirmişdir: "Azərbaycanda sənət və sənətkarın, ədəbiyyat və incəsənətin, poeziyanın qədir-qiyəmətini bilən Sov.İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyüne namizəd, Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi Heydər Əliyev ki mi partiya rəhbəri vardır. Mən Azərbaycanın iri addımlarını son illər hara gedirəm, harda oluramsa, daha tez-tez görün və eşidirəm. Təkrar edirəm, Azərbaycan son bir neçə ilde özünü təkçə Vətənimizdə deyil, həm də xarici ölkələrdə yaxşı tanıdır, yaxşı ad-san qazanıb."

70-ci illərin əvvəllerində Azə-

dildi. Bu gün Azərbaycanın əksər sahələrində vaxtilə Vətənən uzaqda yüksək ixtisas qazanmış bu adamlar çalışmaqdadırlar.

"Xalqa xidmət etmək üçün onu sevmək azdır", -dəyen Möhtərəm Atamız, Moskvanın Bakıda qəbul edilən her bir qərarın xirdalıqlarına qədər müdaxilə etməsinə baxmayaraq, milli köklərə və ana dilinə bağlı qalmışdır. Onun alımlar, şair və yazıcılarla keçirdiyi görüşlərdə ana dilindəki nitqləri xalqa böyük təsir bağışlayardı. Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin siyasi müdrikliyi qısa bir zamanda güclü bir idarə sistemi ilə nəticələndi, Azərbaycanda məhsuldar kənd təsərrüfatı, qüdrəti sənaye potensialı yaradıldı, nəhəng zəvod və fabrikalar fəaliyyətə başladı.

Onun yeritdiyi uğurlu xarici siyaset nəticəsində ölkə daxilində sabitliyin qorunması, iqtisadi islahatların aparılması, vətəndaş həmçənliyi və milli birlilik, müstəqil Azərbaycanın beynəlxalq məqyasda tanınması təmin olunmuş, Azərbaycan haqqında həqiqətlər dünya ictimaliyətinə çatdırılmışdır. Bütün dünyada tanınan böyük siyasetçi, dövlət xadimi, fenomen yaddaş və təfəkkürə malik qeyriadi nadir şəxsiyyət Respublikaya rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərde aqrar sahənin inkişafına və təkmilləşməsinə daim fikir vermiş və əldə olunan bütün zirvelər biləvasitə onun adı ilə bağlıdır. Yorulmaq bilmədən çalışan Ulu Öndərimiz sayesində sənaye şüretlə inkişaf etmiş, kənd təsərrüfatının bütün sahələrində rekord nəticələr qazanılmışdır.

1988-1993-cü illərdə Azərbaycanın başına getirilən müsibətlər, torpaqlarımızın işğalı, ölkədə qarşılamanın son həddə getirilməsi Dahi Atamız Heydər Əliyevin 1987-ci ildə siyasi arenadan uzaqlaşmasından sonra başlamışdır. Sənaye və kənd təsərrüfatı sektorları dağıdılmış, iştehsalın səviyyəsi düşmüş, acliq təhlükəsi yaranmışdır.

Azərbaycan dünyanın siyasi səh-nəsində təkənləmişdi. Ona görə də xalq torpaqlarımızın toxunulmazlığını təmin etmək, milli suverenliyə nail olmaq, müstəqil dövlət qurmaq, xoşbəxt geləcəyimiz üçün möhkəm zəmin yaratmaq kimi ülvü məqsədlər ortaya qoyan və ağır kecid dövrünün enişli-yoxluşlu yolları ilə öz millətini it-kisiz aparmaq qadir olan bir rəhbər axtarışında idi. Bəli, ölkəni ölüm məngənəsində çıxarmaq üçün güclü, dünyanın qəbul edəcəyi bir liderə ehtiyac var idi. Bu lider dünyanın siyasi tarixini yaxşı bilməli, böyük təcrübəye və yüksək şəxsi nüfuzu malik olmalı idi. Bu parametrlər yalnız bir adamda vardi. O da Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev idi. Bəli, xalqın ümidi yeri o idi və xalq onu yənidən hakimiyətə dəvət etdi.

Azərbaycanın siyasi gerçekliklərini onun dənənində, bugünkü həyatında və gelecek tələyində bu böyük şəxsiyyətin oynamış olduğu rolunu təhlil etsək aydın olar ki, bu dövlət xadiminin, müdrik insanın xalqın rəsmi siyasi Lideri kimi hakimiyətə ikinçi dəfə qaydı, sözün əsl mənasında Azərbaycanın müqəddərəti ilə bağlı reallıqlarından doğan obyektiv bir zərurət idi. Bu zərurət əhalinin əsəriyyətinin böyük şəxsiyyətin doğma Vətəninin düşmən olduğu bələdan xilas etməyə qadir olan siyasetinə və tükənməz enerjisine dərin inamına əsaslanırdı. Ona görə də gərgin və böhrənlı vəziyyətdə olan Azərbaycan xalqı tərəddüd etmədən yeganə doğru yolu seçdi və Dahi Atamız Heydər Əliyevi təkidə tələb etdi.

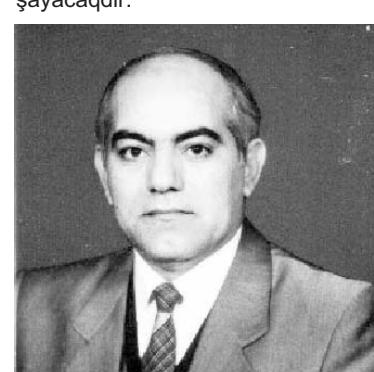
Bu da bir həqiqətdir ki, bu Dahi Şəxsiyyət Vətənən rəhbər seçildikdən sonra ölkədə diktatura rejimi yarat-

maşa çalışan qanunsuz silahlı dəstələrin fəaliyyətinə qısa müddətde son verdi, vətəndaşların dinc şəraitdə və əmniyyət altında yaşamasını təmin etdi. On minlər soydaşımızın həyatını məhv etmiş qanlı müharibədə nəfəs dərmək üçün cəbhə xəttində ateşkəsə nail oldu. Yalnız belə bir şəraitdə Azərbaycan üçün yeganə məqbul inkişaf yoluna keçmək və xalqın rifahını yaxşılaşdırmaq məqsədilə geniş İslahatlar aparmaq mümkündür.

Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin rehbərliyi ilə Azərbaycan dövləti təzliklə iqtisadiyyatının müasir tələblər səviyyəsində tərəqqisini təmin etmək üçün geniş tədbirlər proqramı hazırlanıb həyata keçirməyə başladı. İlk növbədə neft strategiyasının əsasını qoyaraq müstəqil dövlətletimiz tələyində neft sənayesinin xüsusi rolunu və əhəmiyyətini lazımi səviyyədə dəyərləndirdi. Neft strategiyasının beynəlxalq layihə-lərin, iqtisadi proqramların həllinə doğru istiqamətləndirilməsi ölkəmizdə bu tükənməz sərvətdən əldə olunan gəlirin qat-qat artırılmasına rəvac vermişdir. "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft ixrac boru kəməri Dahi Atamızın iqtisadi siyasetinin böyük bəhrəsi və real tətənəsidir. "Bakı-Tbilisi-Orzurum" qaz kəməri, "Bakı-Tbilisi-Kars" dəmir yolu layihəsi də Ceyhana uzanan nəhəng magistrallı tamamlayırlar. Beləcə, Ümummilli Lide-rimizin yorulmaz fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan beynəlxalq aləmdə özünə layiqli mövqə qazandı. Onun ardıcıl düşünülmüş xarici siyaseti, Azərbaycana dünya dövlətləri ilə qarşılıq faydalı əməkdaşlıq əlaqələri qurmağa can atan, qonşuları ilə dinc şəraitdə yaşamağa üstünlük verən ölkə imic qazandı. İlk növbədə erməni təcavüzü ilə əlaqədar dünya ictimaliyətinin nəzərində Azərbaycana münasibətə sünə yolla yaradılmış mənfi təsəvvürərət alt-üst edildi. Heç şübhəsiz, Dahi Atamız Heydər Əliyevin uzaqqögən xarici siyaseti və diplomatik səyələri nəticəsində dünya birliliyinə qəbul edildi. Məhz onun sayəsində bu gün Azərbaycan parçalanmaqdan uzaq, öz iqtisadi və siyasi potensialına görə regionun aparıcı dövləti ki-mi tanınmaqdadır. Azərbaycanda aparılan dövlət quruculuğu işinin xüsusiyyətləri Ümummilli Liderimiz, Dahi Atamız Heydər Əliyevin qibtədiləcək, fövqəladə rəhbərliyi sayesində həyata keçirilmişdir. Bu Dahi Atamız hakimiyyətdə olanda, olmayıanda da doğma xalqının və torpağının hamisi olmuşdur. Mən fər edirəm ki, Türkiye Büyük Milli Məclisində Ulu Öndərimizlə görüşmək mənə nəsib olmuşdur.

"Dünya bir pəncərədir," deyib aqiller. İnsan gəlir "pəncərədən" baxır, gedir. Hər kəs öz alın yazısını yashayır. Kimi xatirələrdə əbədiyyətə əvərilir, kiminse ne geldiyi, ne getdiyi öz doğmalarından başqa heç kəsə melum olmur. Kainatda seçkin yeri olan, ağıl, fikir və üstün zəka və qabiliyyətə təchiz edilən insan yüksək bir qayə üçün yaradılır. Doğru deyiblər, belə insanlar yer üzünən eşrəfidir.

Dahi Şəxsiyyətlər, müdrik rəhbərlər yetirən millət, həqiqətən, uludur! O böyük insan Azərbaycan üzərində sənəməz bir günəş olaraq həmişə yashayacaqdır.

Fazil QARAOĞLU,
professor

HEYDƏR ƏLİYEV 89

ANIM GÜNÜ

XÜSUSİ BURAXILIŞ

məktəbler, idman kompleksləri, neçə-neçə park, bağ, mədəniyyət, incəsənət obyektləri Heydər Əliyevin təşəbbüsünün nəticəsidir. Heydər Əliyev xalqını sevən, onun dilini gözəl bilən, dilin saflığı uğrunda mübarizə aparan əsl azərbaycanlı, böyük filosofdur. Heydər Əliyev şəxsiyyətinin uzaqqorən və müdrik addimlarından biri də, ən əhəmiyyətli özündən sonra ölkəyə əziz sələfi, Heydər Əliyev siyasetinin

təhlükəsi qarşılığında qaldığı bir dövrde xalq tərəfindən gözəl qarşılandı. Hörmətli Prezidentimiz Heydər Əliyev dahi şəxsiyyətə layiq səviyyədə atdiyi addimlar onu göstərir ki, Heydər Əliyev şəxsiyyəti həm cismən, həm də ruhən yaşamaqdadır. O, Azərbaycanı yeni qələbələrə aparır.

Respublikamız dünyaya integrasiya olundu. Ölkəmin suveren dövlət olduğu sübut olundu. Ümummilli liderimizin yüksək fəaliyyəti nəti-

O, DÜNYA
DURDUQCA
YAŞAYACAQDIR

Dünya şöhrətli siyasetçi, tarixin Azərbaycan xalqına bəxş etdiyi nadir şəxsiyyətlərdən biri olan Ümummilli lider Heydər Əliyev uzun illər xalqımızın rəhbəri olmuş, həyatını xalqın xoş, firəvan yaşaması üçün həsr etmişdir. Bu gün xalqımız xoşbəxt güzəran üçün mehz Heydər Əliyevə borcludur. Heydər Əliyev tariximizdə xüsusi rolü olan bir şəxsiyyətdir. Onun əməlləri və xoş xatirəsi qəlbimizdə əbədi iz salıb, onun yaratdığı dünya durduqca yaşayacaq. Allah-Təala onun ruhunu şad eləsin, Amin!

AZƏRBAYCANIN XİLASKARI

Tarix Azərbaycan xalqına XX əsrde, tarixə qızıl hərflərle yazılıcaq bir görkəmli insan bəxş etmişdir. Öz xidmətləri ilə xalqımızın məhəbbətini qazanan, Azərbaycan dövlətini quran və xalqın dar gündündə xilaskarı, Azərbaycanı canı qədər sevən, Azərbaycan uğrunda məhrū-

miyyətlərə dözüb mübarizəsini yarımcıq qoymayan, böyük və xoşbəxt suveren Azərbaycan dövləti quran Heydər Əliyev oldu.

Heydər Əliyev hamiya bəlli olan qurub yaradan insan olub. Bu gün bütün bölgələrdə tikilib istifadəyə verilmiş yaraşlıqlı binalar,

GÖZƏLDİ

Çıxanda şəhərə, inanmır gözüm,
Bakım gözəlləşib, her yan gözəldi.
Onun keçmişini görmüşəm özüm,
Bəzənib Azadlıq Meydanı, gözəldi.

Gözəlliklər verir yeni körpülər,
Onları təkdimək hünərdi, hünər.
Körpələrlə birgə bütün bölgələr,
Köhnə Əlibayramlı Şirvan, gözəldi.

Bütün rayonlara yollar çəkilir,
Yollarda nə qədər körpü tikilir.
Xoşa gəlmeyənlər dərhal sökülür,
Yevlax bir cənnətdi, Səlyan gözəldi.

Yolun düşsə Gəncəyə bir ora bax,
Gözəlləşib hər küçəsi, hər buçax.
Göygölün çayından əmən Üçbulax,
Nə yalan danışma, nə dan, gözəldi.

Şəkini ziyarət etməyə çalış,
Onu belə gözəl edənə alqış.
Gözəldi həm bahar, hətta olsa qış,
Fikir versən Oğuz ondan, gözəldi.

Görsən gözəlləşib Qax, Zaqatala,
Dörd yanında olan hər Yaşıltala.
Balakən də ondan qalmayırla,
Orada yaşayan hər can, gözəldi.

Bir cənnətə dönüb indi Qəbələ,
Şamaxı şəherin demirəm hələ.
İsmayıllı daha gözəldi Lələ,
Baxsan bütün Azərbaycan, gözəldi.

Bərdəni gör, oradan keç Tərtərə,
İmişlidle min qotazlı yehərə.
Ağcabədi nə dağ deyil, nə dərə,
Hər tərəfi yaşıl orman, gözəldi.

Keç Şəmkirə, Tovuza və Qazağa,
Ağistafadaki olan hər bağa.
Onlar yaxşı üz göstərir qonağa,
Onlardaki o istiqan, gözəldi.

Neftçaladan son Bileşuvarı,
Cəlilabaddaki bal veren arı.
Saatlı, Kürdəmir az görür qarı,
Mil düzü cənnətdi, Muğan gözəldi.

Dolan Astaranı, gel Lənkərana,
Lənkəran limonu dərmandı cana.

Çayın ilk çıçəyi sorulur qana,
Canda yaratdığı alqan, gözəldi.

Yaddan çıxa bilməz gözəl göyçayı,
Zərdab Ucar ilə istidir yayı.
İkisidə gözəldi, deyil qolayı,
Onlarda yaşayan hər can, gözəldi.

Abşeron dolubdur tam başdan-başa,
Get Xızıya eylə ona tamaşa.
Xaçmazı görənlər az qalır çəsa,
Quba, Qusar ilə Nabran, gözəldi.

Araz qarışan yer, Kür çayında çim,
Onda lazım olmaz heç zaman həkim.
Sazında zövq verir hər çalınan sim,
Onu dilləndirən insan, gözəldi.

Yaddan çıxa bilməz Ağdamla Şuşa,
Gözəl Kəlbəcərim Laçınla qoşa.
Qubadlı, Zəngilən gözəl, tamaşa,
Cəbrayılda olan orman, gözəldi.

Babalarım tikən doğma Xankəndi,
Oğuz ellərindən qalan vətəndi.
Vermək olmaz bir meşəni, bir kəndi,
Nə yaddan çıxarma, nə dan, gözəldi.

Min kəhər atına, get Naxçıvana,
Şərur, Ordubada, bütün hər yana.
Çönüb Naxçıvanım bir gülüstan,
Sirabla Batabat yaman, gözəldi.

İgidtək vuruşan Sədərek özü,
Əylisli kəndinin çıçəkli düzü.
Məmmədəliyevin hər qalan sözü,
Onun kimi olan insan gözəldi.

Cavidin ucalan o məqbərəsi,
Məmməd Arazımın hər bir kəlməsi.
Səməd Vurğunumun o ince səsi,
Ələskərim ilə İman, gözəldi.

Dünyaya səs salan Nizami babam,
Onun vəsf etdiyi hər olan obam.
İlahidən yanan Yanardağ sobam,
Yandıqca o dağda hər yan, gözəldi.

Mən odlar yurduyam, oddur əjdadım,
Odlar ölkəsində böyüyüb adımlı.
Qəzəlxan Fizuli böyük ustadım,
Bizlərə verdiyi o qan, gözəldi.

Gəzsən Ceyrançölü, Mili-Muğanı,
Orada otlayan hər bir ceyranı.
Təri Vahidimi, o Qəzelxanı,
Yaratdığı hər bir dastan, gözəldi.

O Süleyman Rəhim, Mirzə İbrahim,
Ordubadımı kim tanır kim?
Hüseyn Arif tək böyük şairim,
Bəxtiyarda bütün dastan, gözəldi.

Bağışlaşın əgər yaddan çıxan var,
Şahdağın başında hündür qayalar.
Yazım ellərimi qalsın yadigar,
Azərbaycanım tək cahan, gözəldi.

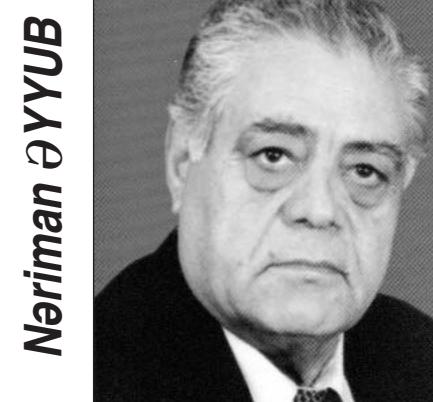
Suverenik deyə hər şey firəvan,
Yaranır gözəllik hər saat hər an.
Baxanda bize ölür xain Yan,
Ona söylenilən utan, gözəldi.

Baxır gözəlliye şadlanır ürək,
Şadlanmaq yaxşıdır, hər kəsə gərək.
Ay Vətənim bu xoş günün mübarək,
Nə gizlətmə, nə də dan, gözəldi.

Belə gözəlliye yaradıb Öndər,
Onun davamçısı o Böyük Hünər.
Qarabağda İlham çalacaq zəfər,
Gözəlləşirdiyi həryan, gözəldi.

Qısa vaxtda nələr-nələr yaratdı,
Yatanları yuxudan oyatdı.
İndi yaşamalı olan həyatdı,
Yayaqlarla birgə aran, gözəldi.

Bütün Azərbaycan cənnətə dönüb,
Erməni baxdıqca ürəyi sönüb.
Bütün bölgələrim çiçəyə dönüb,
Bax bu gözəlliye Nəriman, gözəldi.

Nəriman NƏRİMƏN

VƏTƏN YAXŞI ƏLDƏDİR

Ey xalqımız darixmayın, yaxşı günler öndədir,
Açı günlər bitemək, artıq bunlar sondadır...
Sevinməyə az qalıbdır, xoş günümüz yoldadır,
Ulu Heydər davamçısı, İlhamımız burdadır,
Bunu ki, siz görürsüz, Vətən yaxşı əldədir.

O, elə bir zirvədir ki, yüksəklikdən çağlayır,
Bütün yer kürəsində, bizlər gün ağlayır,
Neçə-neçə düşməninin, ürəklərin dağlayır,
Ulu Heydər davamçısı, İlhamımız burdadır,
Bunu ki, siz görürsüz, Vətən yaxşı əldədir.

Hər millətin düz yolu, əyrisi var, badi var,
Meşə qaqlılsız olmaz, yaxşısı var, yadi var,
Bu millətin tek birce, Ulu Heydər adı var,
Ulu Heydər davamçısı, İlhamımız burdadır,
Bunu ki, siz görürsüz, Vətən yaxşı əldədir.

Millətimiz şərefli soy, qüdrətli ad daşıyır,
Ilham kimi ali zirvə, bizlər üçün yaşıyır,
O, xalqın, millətinin, hər dərdinə acıyr,
Ulu Heydər davamçısı, İlhamımız burdadır,
Bunu ki, siz görürsüz, Vətən yaxşı əldədir.

Qurbanədən əller qayıdacaq yurduna,
Bir baxınən ey milletim, əsgərinə, orduna,
Xalqın böyük oğlu, yetişcək dadına,
Ulu Heydər davamçısı, İlhamımız burdadır,
Bunu ki, siz görürsüz, Vətən yaxşı əldədir.

Kükük, kükünlüyün atar, həsretinə az qalib,
Vətənsiz həsret yaşayır, ürəyində köz qalib,
Yurd-yuvaya dönməyə bir qırımcı göz qalib,
Ulu Heydər davamçısı, İlhamımız burdadır,
Bunu ki, siz görürsüz, Vətən yaxşı əldədir.

21.07.2011.

Tariyel KÜSGÜN

HEYDƏR ƏLİYEV - SABİTLİYİN QARANTI

HEYDƏR ƏLİYEV:

Xalqın, Vətənin taleyi hər bir insanın taleyinə çevriləməlidir!

Heydər Əliyevin 1993-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi, elmi-mədəni həyatında, beynəlxalq əlaqələrdə dönləş yaranmış, elmi əsaslara, beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruluğu prosesi başlanılmışdır. Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi təxirəsalınmaz tədbirlərin nəticəsi kimi, bir tərəfdən, Milli Ordunun formalasdırılması, Azərbaycanın milli mənafelərini qorumağa qadir nizami silahlı qüvvələrin yaradılması, torpaqlarımızın müdafiə olunması ilə bağlı mühüm addımlar atılmış, digər tərəfdən, atəşkəsə nail olmaq üçün bütün siyasi və diplomatik vasitələr işe salınmış, bunun da nəticəsində 1994-cü ilin mayında ölkəmiz üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən atəşkəsə nail olunmuşdur.

Azərbaycan daxilində yaranmış nisbi sabitlikdən və beynəlxalq aləmdə ölkəmizə artan inam və maraqdan istifadə edərək, 1994-cü ilin sentyabrında "Əsrin müqaviləsi" adlandırılın ilk neft müqaviləsinin imzalanması və onun gerçekləşdirilməsi Heydər Əliyev tərəfindən işlənib hazırlanmış və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasını təşkil edən neft strategiyasının həyata keçirilməsinin parlaq təzahürüdür.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında aparılmış son dərəcə gərgin fealiyyət nəticəsində Azərbaycan xalqının taleyi ilə pərdeərəksi oyunlara, siyasi anarxiya və eksperimentlərə son qoyulmuş, ölkədə cinayətkarlığın qarşısı tam alınmış, bütün qanunsuz silahlı dəstələr ləğv olunmuşdu ki, bunlar da bütövlükde Azərbaycanda dövlət quruluğu prosesinin uğurla aparılması üçün şərait yaratmışdı. Azərbaycan dövlətçiliyinin mövcudluğuna böyük təhlükə olan 1994-cü il oktyabr və 1995-ci il mart dövlət çevrilişi cəhdlərinin qarşısı Heydər Əliyevin qətiyyəti

sayesində alınmış, dövlət müstəqilliyi qorunub saxlanılmışdır. Məhz buna görə de ölkəmizdə müstəqil dövlət təsisatlarının yaranması və dövlət quruluğu prosesi böyük vüset almışdı ki, bunun da əsasını müstəqil Azərbaycanın qəbul etdiyi ilk Konstitusiyası təşkil edirdi. Ondan sonraki dövrə Azərbaycanda dövlətçiliyin möhkəmlənməsi və demokratik prinsiplərin bərqərar olması, demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruluğu pros-

sahələr olmuşdur.

Heydər Əliyev demokratik, hüquqi dövlət quruluğu istiqamətində davamlı siyaset yeridərək, ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının başlıca prinsiplərinin bərqərar olması üçün əsaslı zəmin yaratmışdır.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan dövlətinin xarici siyaseti, dünyanın aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələri milli maraqlara və uzaqgörən siyasi perspektivlərə

esinin uğurla, sürelə həyata keçirilməsi şəxsən Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə başlıca qayəsini müstəqillik, azərbaycanlılıq, dövlətçilik, ədalətlilik, demokratiya, milli tərəqqi, dünyəvilik kimi ümuməbəşeri dəyərlər təşkil edən yeni bir ideologiyanın əsası qoyulmuşdur. Heydər Əliyevin apardığı daxili siyaset Azərbaycanın hər bir vətəndaşına azad, sərbəst yaşamaq hüquqlarını təmin etmək və öz rifahını yaxşılaşdırmaq imkanları yaratmaqdən ibaret olmuşdur.

Heydər Əliyevin fəaliyyətində iqtisadi isləhatlar, bazar iqtisadiyyatının bərqərar olması, iqtisadi inkişafın temin edilmesi, Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına integrasiyası, özəlləşdirmə programının, aqrar isləhatların həyata keçirilməsi ardıcıl prioritet

əsaslanan xətə inkışaf etməyə başlamışdır.

Heydər Əliyevin xarici siyaset məsələlərinə müstəsna əhəmiyyət verəsi, beynəlxalq miqyasda etiraf olunan uğurlu və cəsarəti addımlar atması, milli məqsədlər naminə ən nüfuzlu tribunalardan bacarıq və məharətlə istifadə etmesi Azərbaycan dövlətçiliyinin bu günü və geleceyi baxımdan son dərəcə əhəmiyyətli olmuşdur.

Heydər Əliyevin fəal diplomatiyası nəticəsində Azərbaycan dünyanın demokratik dövlətlərinin və aparıcı ictimai təşkilatlarının ölkəmizə, onun zorla cəlb olunduğu silahlı münaqişəyə münasibətinin əsaslı surətdə dəyişməsinə nail ola bilmişdir. Heydər Əliyevin xarici siyasetinin əsasını sülh, beynəlxalq hüquq normalarına, sərhədlərin bütövlüyüne və toxunulmazlığına,

dövlətlərin ərazi bütövlüğünə hörmət və qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlıq prinsipləri təşkil etmişdir. Onun dünya təcrübəsinin bütün nailiyyətlərini, sivil beynəlxalq normaları özündə tam əks etdirən sülhsevər xarici siyasetinin əsasında isə, ilk növbədə, milli müstəqilliyyin möhkəmləndirilməsi, dövlətlərin hüquqlarına hörmətlə yanaşılması, bütün mübahiseli məsələlərin sülh və danışqlar yolu ilə həll edilmesi, qarşılıqlı surətdə faydalı iqtisadi, elmi və mədəni əməkdaşlıq yaradılması, dövlətlərə əlaqələrə mane olan hər cür məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması prinsipləri dayanırdı.

Heydər Əliyev 1992-ci ildə başlayaraq türkdilli dövlətlər arasında iqtisadi, siyasi, ədəbi-mədəni əlaqələrin genişləndirilməsi və möhkəmləndirilməsi sahəsində də gərgin fealiyyət göstərmişdir. O, bütün türk dünəyinin ən nüfuzlu şəxsiyyəti kimi şəhər qazanmışdır.

Heydər Əliyev Azərbaycanın təbii sərvətlərindən, əlverişli coğrafi-strateji mövqeyinin üstünlüklərindən ölkənin milli mənafelərinə uyğun şəkildə istifadə edilməsinə yönəldilmiş irimiqyaslı beynəlxalq iqtisadi sazışların işlənib hazırlanması və həyata keçirilməsi sahəsində son dərəcə gərgin və səmərəli fealiyyət göstərmişdir. Onun böyük siyasi iradəsi və müdrik uzaqgörənliyi sayəsində əhəmiyyətli beynəlxalq müqavilələrə imza atılmış və onların həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə böyük siyasi məna kəsb edən bir sıra dünya miqyaslı iqtisadi proqramların həyata keçirilməsində Azərbaycan aparıcı rol oynamışdır. Böyük bir coğrafi məkanda region qüvvələrinin birləşməsində də Heydər Əliyevin danılmaz xidmətləri olmuşdur. Tarixin amansız və sərt sınaqları dövründə dünyanın ayrı-ayrı ölkələrinə səpələnərək yaşamaq məcburiyyətində qalmış azərbaycanlıların birlik və həmreyliyinin əldə edilməsi işində Heydər

Əliyevin müstəsna xidmətləri vardır. O, dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması və onların bir Vətən - müstəqil Azərbaycan ətrafında six birləşməsi üçün daim və əzmlə səy göstermiş, bu istiqamətdə son dərəcə qiymətli qərarlar qəbul etmişdir.

Heydər Əliyevin siyasi, iqtisadi, ictimai və mədəni həyatın bütün sahələrində həyata keçirdiyi planlar artıq Azərbaycanın gerçekliyinə çevrilmişdir. Onun fealiyyəti də, şəxsiyyəti də Azərbaycan tarixinin ayırmaz bir hissəsini təşkil edir. Hər bir azərbaycanının taleyində Heydər Əliyev dəhəsinin bir zərəsi vardır.

Heydər Əliyev bizim dahi müasirimizdir. Bu faktın özü hər bir azərbaycanlı üçün qurur və iftixar mənbəyidir. Heydər Əliyev eyni zamanda, xalqımıza bəxş etdiyi böyük tarixi şəxsiyyətdir. O, Azərbaycanın tarixi inkişaf prosesinə təkan vermişdir. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu kimi milli dövlətçiliyimizin ideya əsasını məhz Heydər Əliyev yaratmışdır.

Bütün mənali həyatını öz xalqına bəxş etmiş Heydər Əliyevin siyasi və dövlət xadimi kimi zəngin fealiyyəti Azərbaycan xalqının tarixində dərin iz buraxaraq, əsl dövlət idarəciliyi məktəbinə çevrilmişdir. Azərbaycan xalqının hələ neçə-neçə nəсли bu böyük məktəbdən, Heydər Əliyevin zəngin siyasi ırsından ölkəmizin inkişafı, xalqımızın rifahı naminə faydalananacaqdır.

Elxan Osmanov

XALQIMIZIN ÜMUMMILLİ LİDERİ HEYDƏR ƏLİYEV DÖVLƏTİMİZİN MÜSTƏQİLLİYİNİ ƏBƏDİLƏŞDİRDİ

Dostəli Paşaev

28 may - Azərbaycanın tarixinə əbədi həkk olunmuş əlamətdar gündür.

Yüz illik müstəmləkə zülmünün acısını dadmış Azərbaycan xalqı 1917-ci il fevral burjua-demokratik inqilabını digər məzəlum xalqlar kimi və imperiyanın bütün demokratik qüvvələri ilə birlikdə, sevincə qarşılıdı. 1918-ci il aprelin 9-da Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikası öz müstəqilliyyini elan etdi, bu da mürəkkəb siyasi vəziyyətdə bölgənin üç əsas millətinin iradəsini ifade etməyə qadir olmadı.

1918-ci il mayın 26-da gürçü nümayəndələrinin seymi tərk edib, müstəqil Gürcüstan Demokratik Respublikası elan etmələrindən sonra, tamamilə yeni siyasi vəziyyət yarandı. Həssas və mürəkkəb vəziyyəti dərindən öyrənən seymin Azərbaycan deputatları, mayın 27-də Azərbaycan Milli Şurasını yaratdalar.

Şuranın Sədrliyinə Türk Demokratik Federalistlər Partiyasından - M.Ə.Rəsulzadə, müavinliyinə isə H.Ağayev seçildi.

"Qafqaz Sərdarının" Tiflisdəki sarayında toplamış Milli Şuranın 28 may tarixli iclasında 24 səslə (2 nəfər əleyhinə) Azərbaycanın müstəqilliyyi haqqında İstiqlal Bəyannaməsi elan edildi. 1920-ci il fevralın 11-i və 12-də Bakı Komitəsi bolşevik "Hümmət" və "Ədalət" təşkilatlarının I qurultayı oldu və Azərbaycan Kommunist (bolşevik) partiyası təşkil olundu. Yeni yaranmış kommunist partiyası fevralın 12-də Moskvaya bildirdi ki, o, Azərbaycanın müstəqilliyyinin əleyhinədir. Bu zaman Azərbaycanın müstəqilliyyi Stalin və Kirov tərəfindən tanınmaması ilə suveren Azərbay-

canın dövlətinə qarşı silahlı müdaxiləyə hazırlıq özünün son mərhələsinə daxil oldu. Digər tərəfdən, Parlament və hökumətin öz daxilində parçalanması baş verdi. N.Yusifbəyovun başçılıq etdiyi kabinet işçiləri istefaya çıxdı. Bütün bunlar Azərbaycan Demokratik Respublikasının zəifləməsinə şərait yaratdı. 1920-ci il aprelin 26-dan 27-nə keçən gecə 72 minlik XI Qızıl ordu hissələri suveren Azərbaycanın orzusına daxil olaraq sürətlə Bakı üzərinə yeridi. Aprelin 27-də Azərbaycan Demokratik Respublikasının Parlamentinin son iclası oldu. Kəskin müzakirədən sonra yaranmış vəziyyəti qiymətləndirən Azərbaycan Parlamenti nəhaq qan tökülməsinə yol verməmək üçün güzəştə getmək haqqında qərar çıxartdı. Lakin, bu

şərtlərə məhal qoymadan XI qızıl Ordu 28 aprel tarixdə Bakını və Azərbaycanı işğal etdi. Nəticədə, 1920-ci il aprelin 28-də Azərbaycanda Azərbaycan K(b) P başda olmaqla, bolşevik hökuməti yarandı. 1920-ci ilin aprelin 28-dən Azərbaycan torpaqları qarət olunmağa başlandı, 48 min insan qırımızı terrorun qurbanı oldu.

Nəhayət Azərbaycan xalqı öz müstəqilliyyini 2-ci dəfə 1991-ci ilin sonunda yenidən əldə etdi. 1993-cü ilin iyun ayının 15-də hakimiyyətə qaydan xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev Dövlətimizin Müstəqilliyyini əbədiləşdirdi.

28 may Respublika günü Azərbaycanın tarixi səhifəsinə yazılı və hər il Dövlət bayramı olaraq Xalqımız tərəfindən qeyd olunur.

ГЕЙДАР АЛИЕВ 89

ДЕНЬ ПАМЯТИ СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК

А З Е Р Б А Й Д Ж А Н

Чтобы стать полноправным членом мирового сообщества и получить возможность участвовать в происходящих на международной арене процессах, каждое из государств ставит перед собой задачу вхождения в ООН. Азербайджан, восстановивший свою государственную независимость 18 октября 1991 года, с целью налаживания всестороннего взаимного сотрудничества с государствами мира и укрепления своей независимости тоже стал предпринимать необходимые шаги для того, чтобы быть принятным в члены ООН.

29 октября 1991 года Азербайджанская Республика обратилась с обращением к ООН и всем странам мира. В обращении содержалась просьба к государствам-членам ООН, с учетом того, что после обретения государственной независимости Азербайджан идет по пути демократии, свободы и равноправия, учитывая его желание оказать содействие делу укрепления международной безопасности и сотрудничества, рассмотреть вопрос о ее приеме в эту авторитетную организацию.

14 февраля 1992 года Совет Безопасности ООН рассмотрел обращение Азербайджана и рекомендовал Генеральной Ассамблее принять его в члены этой организации. Таким образом, 2 марта 1992 года на 46 сессии Генеральной Ассамблеи Азербайджан был принят в члены ООН. В тот же день, в Нью-Йорке, перед штаб-квартирой ООН был поднят государственный флаг Азербайджана.

С 6 мая 1992 года в ООН начала работать азербайджанская делегация. А представительство ООН в Азербайджане открылось в 1993 году.

Членство в ООН открыло перед Азербайджанским государством возможность укреплять свою независимость, более эффективно воспользоваться международными законами в борьбе против армянской агрессии, тесной интеграции в мировое сообщество в целом.

Глобальная цель Организации Объединенных Наций состоит именно в том, чтобы объединить вокруг себя все страны мира, наладить диалог между цивилизациями и нациями, добиться уважительно-го отношения к национальным и культурным традициям всех народов.

Руководствуясь указанной целью, Азербайджанская Республика подняла перед этой организацией вопрос о недопустимости агрессии против независимой Азербайджанской Республики со стороны вооруженных формирований Армении и силового захвата последними территории другой страны. То обстоятельство, что Армения, оккупировавшая Нагорный Карабах, являющийся исконной азербайджанской территорией, захватила еще и близлежащие районы, и вызвало реакцию Совета безопасности ООН.

Данная структура приняла резолюции 822 от 30 апреля 1993 года по поводу захвата Кельбаджара, 853 от 29 июля 1993 года после оккупации Агдама, 874 от 14 октября

1993 года по поводу оккупации Физулинского, Джебраильского, Кубадлинского районов, и, наконец, 884 от 12 ноября 1993 года в связи с оккупацией со стороны Армении Зангиланского района. В этих резолюциях, единогласно принятых Советом Безопасности ООН в ответ на оккупацию территории суверенного Азербайджана со стороны Армении, было подтверждено, что Нагорно-карабахский регион является неотъемлемой составной частью Азербайджана, содержался решительный призыв к уважению территориальной целостности и суверенитета, признанных международным сообществом границ Азербайджанской Республики, подчеркнута недопустимость применения силы с целью захвата чужих территорий. В резолюциях ООН требуется безотлагательное и безоговорочное выведение всех оккупационных сил с захваченных территорий Азербайджана, создание условий для безопасного воз-

о положении в Азербайджане, об агрессии со стороны Армении. 29 сентября 1994 года Гейдар Алиев в своем выступлении на сессии Генеральной Ассамблеи ООН так охарактеризовал политику Азербайджана в отношении к ООН: "В целом Азербайджанская Республика оптимистически оценивает перспективы ООН на будущее, намерена и впредь отстаивать высокие принципы Организации Объединенных Наций, стремиться к повышению эффективности и авторитета организации".

В расширении сотрудничества между Азербайджаном и ООН значительную роль сыграл визит Генерального секретаря ООН Бутроса-Бутроса Гали в Баку в октябре 1994 года. Лично ознакомившийся с общественно-политической и экономической жизнью Азербайджана, Бутрос-Бутрос Гали заявил, что различные организации ООН активизируют свои усилия для оказания помощи Азербайджану в ре-

встрече с постоянными представителями государств-членов Совета Безопасности ООН, а 29 июля - представителями-послами, аккредитованными в ООН государств мира, обстоятельно проинформировал участников встреч об Азербайджане, о его сегодняшнем дне, сложных проблемах с которыми страна сталкивалась и сталкивается, об армяно-азербайджанском нагорно-карабахском конфликте.

В 1996 году Азербайджан подписал конвенцию ООН 1984 года "Против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания". Присоединившись к этому соглашению, Азербайджан создал условия комитету ООН против пыток для деятельности на своей территории.

В 1998 году указом Президента Азербайджана Гейдара Алиева в Азербайджане на высоком уровне было отмечено 50-летие Всемирной хартии прав человека ООН. В том же году по его распоряжению в стране были отменены смертная казнь и цензура над прессой.

В сентябре 2000 года принимавший участие в Саммите тысячелетия ООН Гейдар Алиев выступил с речью и на этом всемирном мероприятии, проводимом с участием руководителей более 150 государств мира, он вновь проинформировал государства мира об агрессии Армении против Азербайджана, о положении, сложившемся в стране в результате армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта. Президент Азербайджана подчеркнул и необходимость проведения реформ в ООН, о которых в последнее время проходили широкие дискуссии.

После событий 11 сентября 2001 года Азербайджан присоединился к антитеррористическим мерам ООН. Азербайджанская Республика тесно сотрудничала с Комитетом ООН по борьбе с терроризмом и Санкционным комитетом по Афганистану. В октябре 2001 года Азербайджан принимал участие и в антитеррористических операциях в Афганистане и направил свой воинский контингент для оказания помощи международным вооруженным силам по охране безопасности в Афганистане.

В октябре 2001 года Азербайджанская Республика присоединилась к Конвенции ООН по предотвращению финансирования терроризма. В мае 2002 года Президент Азербайджана Гейдар Алиев издал распоряжение о реализации резолюций Генеральной Ассамблеи ООН за №№ 1368, 1373, 1377, направленных на борьбу с терроризмом.

В сентябре 2003 года премьер-министр Азербайджана Ильхам Алиев, выступая на очередной сессии Генеральной Ассамблеи ООН, затронул вопрос о реформах и сказал, что для преумножения силы и авторитета ООН реформы имеют важное значение. В своем выступлении господин Ильхам Алиев отмечал: "Теперь уже понятно, что существующие механизмы ООН не отвечают требованиям времени, и в связи с

вращения на свои постоянные места жительства вынужденно их покинувших людей. Помимо того, в указанный период Генеральный секретарь ООН выступил с семью заявлениями, поддерживающими территориальную целостность и суверенные права Азербайджана. Но приходится с сожалением констатировать, что Совет Безопасности ООН, добившийся преодоления кризиса во время иракской оккупации Кувейта, событий в бывшей Югославии и Афганистане, до сих пор не проявляет жесткой реакции на невыполнение Арменией указанных резолюций.

В связи с тем, что в результате армянской агрессии в Азербайджане образовалась миллиардная масса беженцев и вынужденных переселенцев, Генеральная Ассамблея ООН в 1993 году на своем пленарном заседании приняла соответствующую резолюцию. Эта резолюция предусматривала оказание международной помощи беженцам и вынужденным переселенцам.

На 49 сессии Генеральной Ассамблеи ООН, состоявшейся в сентябре 1994 года, впервые принял участие Президент Азербайджанской Республики Гейдар Алиев. Выступая с речью на сессии, он с ее высокой трибуны проинформировал мировую общественность

шении имеющихся проблем.

Президент Азербайджана Гейдар Алиев принял участие и на специальной торжественной сессии Генеральной Ассамблеи по случаю 50-летнего юбилея ООН, состоявшейся в октябре 1995 года. В своем выступлении на сессии он обнародовал позицию Азербайджана в нагорно-карабахском армяно-азербайджанском конфликте и призвал мировое сообщество принять действенные меры для прекращения агрессии со стороны Армении. В 1996 году Генеральная Ассамблея ООН в резолюции о сотрудничестве с ОБСЕ еще раз заявила о том, что поддерживает территориальную целостность Азербайджана. Годом позже, 28 июля 1997 года во время своего официального визита в США Гейдар Алиев встретился с новым Генеральным секретарем организации Кофи Аннаном. В беседе с Президентом Азербайджана Кофи Аннан заявил, что ООН выступает за территориальную целостность страны, что армяно-азербайджанский нагорно-карабахский конфликт должен быть решен на основе принципов, выработанных на Лиссабонском саммите ОБСЕ.

Президент Азербайджанской Республики Гейдар Алиев, выступивший 28 июля 1997 года на

ГЕЙДАР АЛИЕВ 89

ДЕНЬ ПАМЯТИ СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК

В РЯДАХ ООН

этим реформы в Организации Объединенных Наций превратились в важный вопрос. Есть необходимость в реформировании Генеральной Ассамблеи тоже, там тоже должны найти свое отражение как реалии сегодняшнего дня, таки полувековые реалии".

Год спустя, в сентябре 2004 года, в своей речи на 59 сессии Ассамблеи Президент Азербайджанской Республики Ильхам Алиев напомнил, что четыре резолюции Совета Безопасности ООН по поводу армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта все еще не выполнены. Президент Ильхам Алиев довел до сведения участников сессии то обстоятельство, что оккупированные азербайджанские территории используются с целью незаконного оборота наркотических веществ, передачи оружия, осуществления незаконной экономической деятельности, контрабанды, и что эти территории превращены в гнездо террористов.

Организация Объединенных Наций, создавая благоприятные условия для совершенствования управления, уменьшения бедности, обеспечения уважения прав человека и гендерного равенства, удовлетворения основных потребностей людей в областях здравоохранения и образования, содействует развитию Азербайджана.

Азербайджан, устанавливающий широкие отношения с ООН, пользуется разными формами сотрудничества. Для эффективного осуществления этого сотрудничества Азербайджан присоединился к ряду важнейших международных соглашений. Эти соглашения создают возможности для решения проблем, возникающих в связи с современной общественно-политической, социально-экономической сферами жизни страны. Азербайджан присоединился к международным документам, охватывающим такие важны вопросы, как гражданские и политические права, права ребенка, статус и защита женщин, беженцев, жертв войн, предотвращение геноцида и наказание за преступление, а также ряд других вопросов.

Азербайджан тесно сотрудничает и со специализированными в различных областях организациями ООН. Из них наиболее активными являются такие организации, как Программа развития ООН, Верховный комиссариат ООН по делам беженцев, Детский фонд ООН (ЮНИСЕФ), Организация ООН по вопросам образования, науки и культуры (ЮНЕСКО), Организация ООН по промышленному развитию (ЮНИДО), Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ), Женский фонд ООН (ЮНИФЕМ), Международное агентство по атомной энергии (МАГАТЭ), Организация договора о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний (ОДВЗЯИ) (Азербайджан присоединился к этой организации в 1997 году).

Соглашение о сотрудничестве с ЮНИСЕФ Президент Гейдар Алиев подписал в сентябре 1994 года, во время своего участия в сессии Генеральной Ассамблеи. Основной целью совместной деятельности с указанной структурой является оказание помощи для облегчения положения детей и подростков-беженцев и вынужденных переселенцев. В 1995-1997, 1998-2000 годы Азербайджан был членом Исполкома ЮНИСЕФ.

Связи Азербайджана с ЮНЕСКО осуществляются с целью оказания содействия стране в развитии таких областей, как образование, наука и культура. Соответствующим распоряжением Президента Азербайджана в 1994 году создана национальная комиссия страны при ЮНЕСКО. В развитии связей Азербайджана с

шленная, соответствующая всем международным стандартам законодательная база, регулирующая права и социальную защиту вынужденных переселенцев.

Азербайджан тесно сотрудничает с такими финансовыми и экономическими структурами ООН, как Международный валютный фонд, Всемирный банк, Всемирная продовольственная программа.

В 2000-2002 годы Азербайджан стал членом Комиссии ООН по положению женщин, в 2002-2004 годы - Комиссии ООН по устойчивому развитию, в 2003-2005 годы - Экономического и Социального Совета (ЭКОСОС).

Азербайджан активно участвует в объявленной в сентябре 2000 года проекте ООН "Цели развития тыся-

ральной Ассамблеи ООН по армяно-азербайджанскому нагорно-карабахскому конфликту, в том числе поддерживал территориальную целостность Азербайджанской Республики в пределах признанных на уровне международных документов границ, требовал полного и безоговорочного выведения вооруженных сил Армении с оккупированных азербайджанских территорий, создания соответствующих условий для возвращения на свои земли всех азербайджанцев - беженцев и вынужденных переселенцев.

В ходе голосования, состоявшегося после обсуждений, 39 стран проголосовали за принятие резолюции, 7 стран - против, 100 стран воздержались. Таким образом, Генеральная Ассамблея ООН приняла резолюцию "О положении на оккупированных территориях Азербайджана".

В документе выражена серьезная озабоченность тем, что вооруженный конфликт в Нагорно-карабахском регионе Азербайджана ставит под вопрос международный мир и безопасность, и оказывает негативное влияние на гуманитарное положение стран Южного Кавказа. Генеральная Ассамблея призывает государства-участники уважать и поддерживать суверенитет, территориальную целостность Азербайджанской Республики в рамках его международно признанных границ. "Генеральная Ассамблея еще раз заявляет, что ни одно государство не должно признать ситуацию, сложившуюся в результате оккупации территории Азербайджанской Республики, как законную, не должно действовать или создавать условия для сохранения этой ситуации". В документе подчеркнута необходимость "безотлагательного, безоговорочного выведения армянских сил со всех оккупированных территорий Азербайджанской Республики".

Азербайджан стремится развивать свои связи с ООН, для внесения своего эффективного вклада в его деятельность, активно участвует в обсуждении выдвигаемых предложений. Азербайджан выступает за расширение состава Совета Безопасности, за то, чтобы СБ стал более ответственным и демократичным, был в состоянии оперативно реагировать на новые угрозы, риски и опасности XXI века, выработал действенный механизм для осуществления принятых резолюций.

Итак, взаимные связи, образовавшиеся со вступлением Азербайджанской Республики в ООН, пройдя путь интенсивного развития, превратились в многостороннее сотрудничество и сыграли важную роль в развитии Азербайджана как независимого государства, в том, чтобы он занял свое достойное место на международной арене. Одновременно, Азербайджан тоже внес свой вклад в эффективное функционирование данной структуры, защиту международного мира и безопасности.

ЮНЕСКО, в их расширении и усилении незаменимую роль играет первая леди Азербайджана, президент Фонда Гейдара Алиева Мехрибан Алиева. В сентябре 2004 года за вклад в развитие традиционной музыки, литературы и поэзии, заслуги в области музыкального образования и обмена между культурами мира, проявленную преданность идеям ЮНЕСКО Мехрибан Алиева удостоена звания Посла доброй воли в области устных и музыкальных традиций.

Управление Верховного комиссара ООН по делам беженцев, с 1993 года развернувшее широкую деятельность в Азербайджане, осуществило значительные меры по оказанию гуманитарной помощи азербайджанцам, оказавшимся в результате агрессии со стороны Армении в положении беженцев и вынужденных переселенцев. Особенно в 1994-1995 годы, когда наша страна испытывала большие трудности, без покровительства беженцам и вынужденным переселенцам со стороны ООН-овских структур, других международных организаций, в Азербайджане разразилась бы гуманитарная катастрофа. В соответствии с Конвенцией Верховного комиссариата ООН по делам беженцев от 1951 года и Протоколу от 1967 года сегодня в Азербайджане создана совер-

шечтия". Так, выдвинутая государством в 2003-2005 годы Программа уменьшения бедности и экономического развития осуществлена с помощью Программы развития ООН. В настоящее время Азербайджанско государство совместно с ООН работает над осуществлением новой Программы уменьшения бедности и устойчивого развития. Азербайджан выступает за проведение реформ в главном органе ООН в деле охраны международного мира и безопасности - Совете Безопасности.

Одним из знаменательных событий в сотрудничестве Азербайджана с ООН является принятие Азербайджана в июле 2006 года в члены Совета ООН по правам человека.

14 марта 2008 года на расширенном заседании Генеральной Ассамблеи ООН обсуждался вопрос "О положении на оккупированных территориях Азербайджана", включенный в повестку дня 62 сессии под 20 пунктом. Постоянный представитель Азербайджана в ООН Агшин Мехтиев, выступивший в обсуждениях, рассказал представителям государств-членов ООН о захватнической политике Армении в отношении Азербайджану, призвал делегации поддержать проект резолюции, автором которой является Азербайджан.

Проект резолюции, состоящий из 9 пунктов, выражал позицию Гене-

ДИПЛОМАТ

№ 17 (165) 08-14 мая 2012

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ страница

ГЕЙДАР АЛИЕВ 89

ДЕНЬ ПАМЯТИ

СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК

Гейдар и Зарифа Алиевы - одна любовь на всю жизнь

В этой статье я уделила больше внимания Зарифе Алиевой, так как Гейдар Алиев довольно известная нам личность. Хоть этих людей уже нет в живых, но они всегда останутся в наших сердцах и мы помним их и гордимся ими!

Гейдар и Зарифа Алиевы познакомились в Кисловодске в 1947 году. Его старший брат поехал туда на отдых, и взял Гейдара просто за компанию. Атмосфера курорта располагала к знакомствам. Только что закончилась война, можно было влюбляться, строить планы и не бояться, что что-то им помешает. У брата в Кисловодске было много знакомых. В 1948 году они поженились. 12 октября 1955 года у них родилась дочь Севиль, 24 декабря 1961 - сын Ильхам. Пользовалась большим авторитетом в Азербайджане и в СССР.

Зарифа Азиз кызы Алиева родилась 28 апреля 1923, в селение Шахтахты, Азербайджан. дата смерти: 18 апреля 1985, Москва) - известный азербайджанский офтальмолог, академик Академии наук Азербайджана, профессор. Автор четырнадцати монографий и сотен научных статей, 12 рационализаторских предложений. Супруга третьего президента Азербайджана Гейдара Алиева и мать четвёртого

президента Азербайджана Ильхама Алиева. В 1983 году Зарифа Алиева была избрана академиком Академии Наук Азербайджана. Зарифа Алиева много и интенсивно работала, ею было написано более 140 научных работ, 10 монографий, сделано 12 рационализаторских предложений. Она спешила сделать все задуманное, словно чувствовала, что ей богом не так много отпущено. В 1983 году Зарифа Алиева была избрана академиком Академии Наук Азербайджана. Зарифа Алиева - это имя вписано большими буквами не только в историю советской офтальмологии, но и в историю восточной страны, в которой она стала настоящей "первой леди", как принято говорить на западе. Зарифа-ханум была достойной, любящей женой, верным другом и соратником Гейдара Алиева, заботливой и нежной мамой и бабушкой. Люди, близкие к ее семье, Зарифа-ханум подходило быть первой дамой республики: элегантная, интеллигентная, умеющая не вытячивать себя, она со всеми держалась приветливо и ровно. Конечно, она благотворно влияла на Гейдара Алиевича.

Кстати, хочу заметить, что Зарифа Алиева впервые ввела тенденцию в нашей стране сопровождать мужа на деловых встречах. До неё жёны прези-

дентов не вмешивались в деловые отношения своих супружеских.

Большая часть трудовой деятель-

Азербайджане и в СССР. Разработала и ввела несколько новых методов лечения глазных заболеваний. С 1982 го-

ности Зарифы Алиевой прошла в Азербайджанском государственном институте усовершенствования врачей. Пользовалась большим авторитетом в

да жила в Москве вместе со своей семьей. В 1985 году скончалась от рака. Была похоронена в Москве, а затем тело было перевезено в Баку.

10 мая исполняется 89 лет со дня рождения Гейдара Алиева, национального лидера азербайджанского народа, который на протяжении многих лет оставался бесмененным президентом суверенной республики.

уст тех, кто хранит теплые воспоминания о старом друге. Но все они сходятся в одном определении: "Гейдар Алиевич - талантливый человек".

Музикоед Жанна Дозорцева вспоминает о гастролях в Ба-

Большие таланты Гейдара Алиева

мался; говорит о проблемах транспорта, и кажется, что это величайший транспортник". Кроме того, Алиев увлекался музыкой, хорошо разбирался в искусстве и заботился о культуре своего народа. Тогда был создан Университет "слушания музыки партийно-хозяйственного актива" - так его называли советские артисты, выступавшие перед руководством страны.

А бывший член ЦК Компартии Азербайджана, генерал-полковник Александр Ковтунов, прослуживший 8 лет в Азербайджане, среди талантов Алиева отметил хорошее знание военного дела и своих войск. "Когда я попал к нему на прием, мы долго беседовали по вопросам мобилизационной боевой готовности республики, о прикрытии государственных границ, он знал, видимо, каждую пядь земли на границе", - вспоминает генерал-полковник.

Никас Сафонов, близко знакомый с семьей Алиевых,

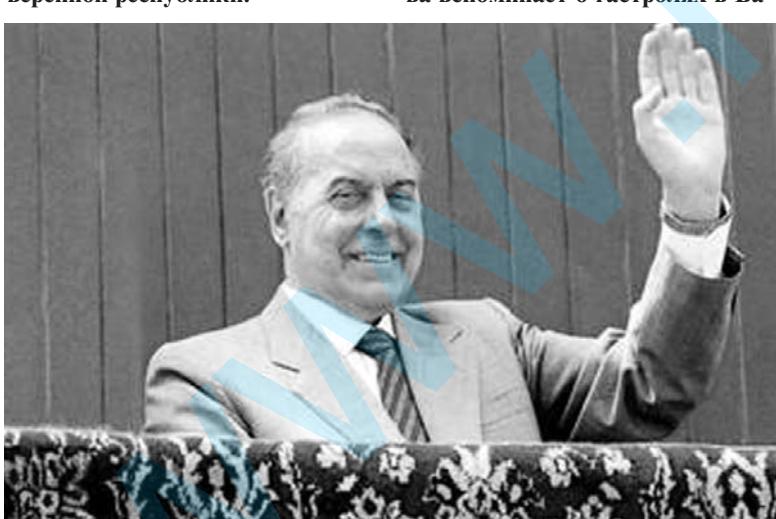
помнит свое удивление тому, как детально Гейдар Алиевич изучал свой портрет, подаренный известным художником, и как точно его комментарии совпадали с идеей автора. Действительно, талант! Сегодня целый ряд работ российского художника посвящен Азербайджану и его видам, а часть из них уже является частной коллекцией семьи Алиевых. Среди картин из коллекции азербайджанских пейзажей есть и большое полотно "Красоты Нахичевани" - того самого автономного региона страны, отделенного от нее территорией Армении, где 1923 года родился будущий президент Азербайджана.

Ректор Бакинского славянского университета Камал Абдулла и один из авторов биографической книги о Гейдаре Алиеве Виктор Андриянов отметили заботу бывшего президента о воспитании молодежи. Камал Абдулла навсегда запомнил выступление Алиева перед

ректорами азербайджанских университетов, в котором он сказал: "Молодежь - мое завещание". А сам в это время занимался воспитанием сына Ильхама, который теперь продолжает политику отца в президентском кресле и продолжит историю семьи Алиевых в следующей книге Андриянова.

Гейдар Алиев оставил Азербайджан относительно стабильной страной, при нем республика вошла в СНГ, при нем надолго укрепились связи с Россией. Тем не менее, Азербайджан не стал исключением из числа стран, которые вызывают критику по вопросам прав человека, свободы слова и демократичности выборов.

Талант строгого политика распространялся почти во всех жизненных сферах. Сегодня очень много тех, кто благодарен Алиеву за участие в их судьбе, кто хранит память о друге, соратнике и руководителе./rian.ru/

Политик, уважаемый далеко за пределами своей страны, человек, широко образованный и высоко интеллектуальный, руководитель, заботящийся о своем народе, - тот, кому не находят равных... Можно еще долго собирать высокие эпитеты с

ку как о самых счастливых моментах своей жизни. В то время ей несколько раз приходилось слушать выступления президента. "Выступает Гейдар Алиевич по проблемам медицины, и такое впечатление, что человек всю жизнь только медициной и зани-

ТӘSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbir:

RAMİZ CƏBRAYILOV

SAKİT ÇIRAQLI

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın
mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

www.diplomata-kurdi.com

Ünvan: Bakı şəhəri, 40

Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnisan: Bakū 40 soqaq

S.Məhmandarov xanı 25 mal-17

Адрес: Баку 40, улица.

С.Мехмандарова дом 25 кв-17

Qəzet "Diplomat" qəzetiñin bilgisayar
mərkəzində üyülib səhifələnib və
"Bəxtiyar-4" mətbəəsində çap olunmuşdur.

www.Diplomata-kurdi.com

e-mail: diplomat_gazeti@box.az

Şəhadətnamə: N FŞ 005004966

BUSB-un 2 sayılı Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1450

Tiraj: 1000